SUOMUSSALMEN TAITOTEHTAAN TOIMINTAMALLI

AMMATILLISTA KOULUTUSTA SUOMUSSALMELLA

Kainuun ammattiopisto ja Suomussalmen kunta

2024–2027

Yhteistyöllä taitavaksi tekijäksi

Sumin amis

muokattu 4.11.2026/versio I

Euroopan unionin osarahoittama

kao.fi

Elinvoimakeskus

SUOMUSSALMI

Sisällysluettelo

Johdanto 3

Suomussalmen Taitotehtaan toimintamalli 4

1. Yhteistyö Kainuun ammattiopisto ja Suomussalmen kunta 5

2. Opiskelijat 6

Taitotehtaan opiskelijan opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet 1osp, ... 8

3. Työpaikat 12

Mitä tulee huomioida, ennen kuin työpaikalla tapahtuva oppiminen alkaa? 12

Tarkistuslistat työpaikalla olevan oppimisen tueksi. 13

Työpaikkaohjaajakoulutus 17

Elinvoima 19

4. Muu verkosto 20

5. Hankkeen aikana kerätyt palautteet 21

6. Eri tilaisuudet ja markkinointi 23

7. Lähteet 24

8. Liitteet 26

Euroopan unionin osarahoittama

kao.fi

Elinvoimakeskus

SUOMUSSALMI

Johdanto

Suomussalmen Taitotehdas on ammatillisen koulutuksen toimintamalli ja oppimisympäristö Suomussalmella. Malli on tuonut ammatillisen koulutuksen takaisin Suomussalmelle hankkeen avulla. Toiminnalla vastataan paikallisen työelämän työvoimatarpeisiin. Taitotehdas on joustava ammatillisen koulutuksen malli, jossa opiskelu ja työpaikalla tapahtuva oppiminen yhdistyvät Suomussalmella, tilat ovat Keskuskatu 24–26, Suomussalmi.

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Suomussalmen Taitotehtaan toimintamalli

kuva 1

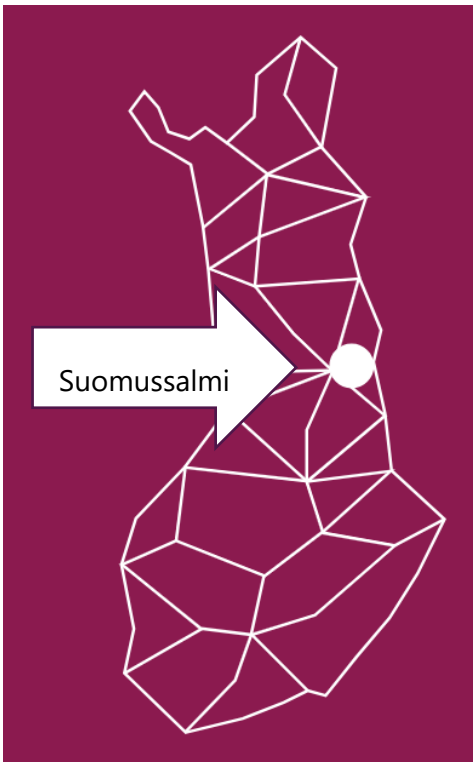
Euroopan unionin osarahoittama kao.fi Elinvoimakeskus SUOMUSSALMI

1. Yhteistyö Kainuun ammattiopisto ja Suomussalmen kunta

Suomussalmen Taitotehdas on Suomussalmen kunnan ja Kainuun ammattiopiston (KAO) yhteinen kolmivuotinen hanke (1.5.2024-30.4.2027). Hankerahoituksen on myöntänyt Pohjois-Suomen elinvoimakeskus.

Aiemmin ammatillista koulutusta on järjestetty Suomussalmella Karhulanvaaralla ja Siikarannassa. Ikäluokkien pienentyessä yksittäisille koulutusaloille ei kuitenkaan enää ollut riittävästi hakijoita, minkä seurauksena Kainuun ammattiopisto (KAO) joutui sulkemaan Suomussalmen toimipisteen vuonna 2015. Samana vuonna suljettiin myös Kainuun ammattiopiston toimipiste Kuhmossa.

Sulkemisen jälkeen lähimmät ammatilliset oppilaitokset sijaitsivat yli 100 kilometrin päässä, mikä aiheutti merkittäviä haasteita sekä nuorille, että aikuisille, jotka halusivat suorittaa toisen asteen ammatillisia tutkintoja.

Suomussalmen kunta ja Kainuun ammattiopisto käynnistivät vuonna 2023 neuvottelut uudenlaisesta tavasta järjestää toisen asteen ammatillista koulutusta Suomussalmella. Mallia ja kokemusta oli saatavilla Kuhmosta, jossa Kuhmon Taitotehdas -hanke toteutettiin yhteistyössä Kainuun ammattiopiston ja Kuhmon kaupungin kanssa, hanke käynnistyi 1.1.2020 ja päättyi 31.12.2021. Hankkeen jälkeen Kuhmon Taitotehdas on jatkanut toimintaansa pysyvänä toimintamallina ja se toimii edelleen vuonna 2026.

Perinteiset toteuttamistavat kaipaavat rinnalle uudenlaista tarkastelua ammatilliseen koulutukseen maailman ja yhteiskunnan muutosten myötä. Suomussalmen Taitotehdas on ammatillisen koulutuksen toteutusmalli, jossa ei ole perinteistä, kiinteää ammatillista oppilaitosta.

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Slogan: Yhteistyöllä taitavaksi tekijäksi

Arvot: Yhteisöllisyys, yksilöllisyys, ketteryys ja yhteistyö

Hanke on palauttanut ammatillisen koulutuksen takaisin Suomussalmelle uudenlaisella ja joustavalla toimintamallilla**.**

Hankkeen toimiessa, hankkeen ohjausryhmä kokoontuu kolme kertaa vuodessa. Ohjausryhmään kuuluu edustajia Kainuun ammattiopistosta, Suomussalmen kunnasta ja Suomussalmen kunnanhallituksesta sekä Ylä-Kainuun yrittäjänaisista ja Suomussalmen yrittäjistä. Lisäksi ohjausryhmässä on opiskelijaedustajia sekä asiantuntijajäseniä.

Hankkeen tavoitteena on saavuttaa 15/opiskelijaa/vuosi. Hankkeessa työskentelee KAOn ammatillinen opettajaohjaaja ja Suomussalmen kunnasta osa-aikaset opettajaohjaajat sekä kokoaikainen projektipäällikkö. Yhteishankkeessa muodostuvista kustannuksista on sovittu joustavasti hankkeen edetessä, kuten tilat, markkinointi ja eri tilaisuudet.

Opiskelijoille on järjestetty ruokailumahdollisuus Suomussalmen kunnantalon lounasruokasalissa. Opiskelijahuolto on Suomussalmella Ruukinkankaan koulun yhteydessä sekä Kainuun ammattiopiston Kajaanin toimipisteissä, sen toteuttaa Kainuun hyvinvointialue.

Taitotehtaan tilat sijaitsevat Keskuskatu 24–26, 89600 Suomussalmi.

Opiskelijalla tulee olla työelämässä oppimisen paikka joko koulutussopimuksella tai oppisopimuksella, jotta voi tulla Taitotehtaalle opiskelijaksi.

Tilanne 4.11.2026, Suomussalmen Taitotehtaalla on ollut eri alojen opiskelijoita mm:

Ajoneuvoalalta, liiketoiminnalta, logistiikka-alalta, kasvatus- ja ohjausalalta, sosiaali- ja terveysalalta, maatalousalalta, tieto- ja viestintätekniikalta, puhtausalalta, talotekniikasta, rakennusalalta, pintakäsittelyalalta, kone- ja tuotantotekniikasta, maanrakennusalalta, matkailu-, ravintola- ja cateringalalta. Lisäksi on kartoitettu työelämässä oppimisen kohteita media-, sähkö-, hius- ja kauneudenhoito- sekä puutarha-aloilta.

2. Opiskelijat

Suomussalmen Taitotehdas on tarkoitettu Suomussalmen ja lähikuntien alueen asukkaille ja työnantajille sekä eri organisaatioille. Keskeiset kohderyhmät ovat:

- Nuoret ja aikuiset, joilla ei ole ammatillista koulutusta tai jotka haluavat suorittaa tutkinnon tai osatutkinnon joustavasti

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

- Työttömät ja työttömyysuhan alla olevat henkilöt
- Alanvaihtajat ja ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta tarvitsevat
- Oppivelvollisuusikäiset sekä Kainuun ammattiopistossa (KAOlla) jo opiskelevat, jotka voivat siirtyä suorittamaan opintoja Taitotehtaan mallin
- Työnantajat ja yritykset/organisaatiot, joilla on tarve löytää osaavaa työvoimaa paikallisesti

Taitotehdas yhdistää työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja Kainuun ammattiopiston järjestämän ammatillisen koulutuksen. Taitotehtaalla opiskellaan opettajaohjaajien ohjauksessa verkko-alustalla opintoja ja opetuspäiviä on myös Kajaanissa. Malli mahdollistaa yksilölliset opinnot ja tukee alueen työvoiman saatavuutta. Toiminnalla on tuotu ammatillinen koulutus takaisin Suomussalmelle uudenlaisella toteutustavalla. Mallilla vastataan paikallisiin rekrytointitarpeisiin.

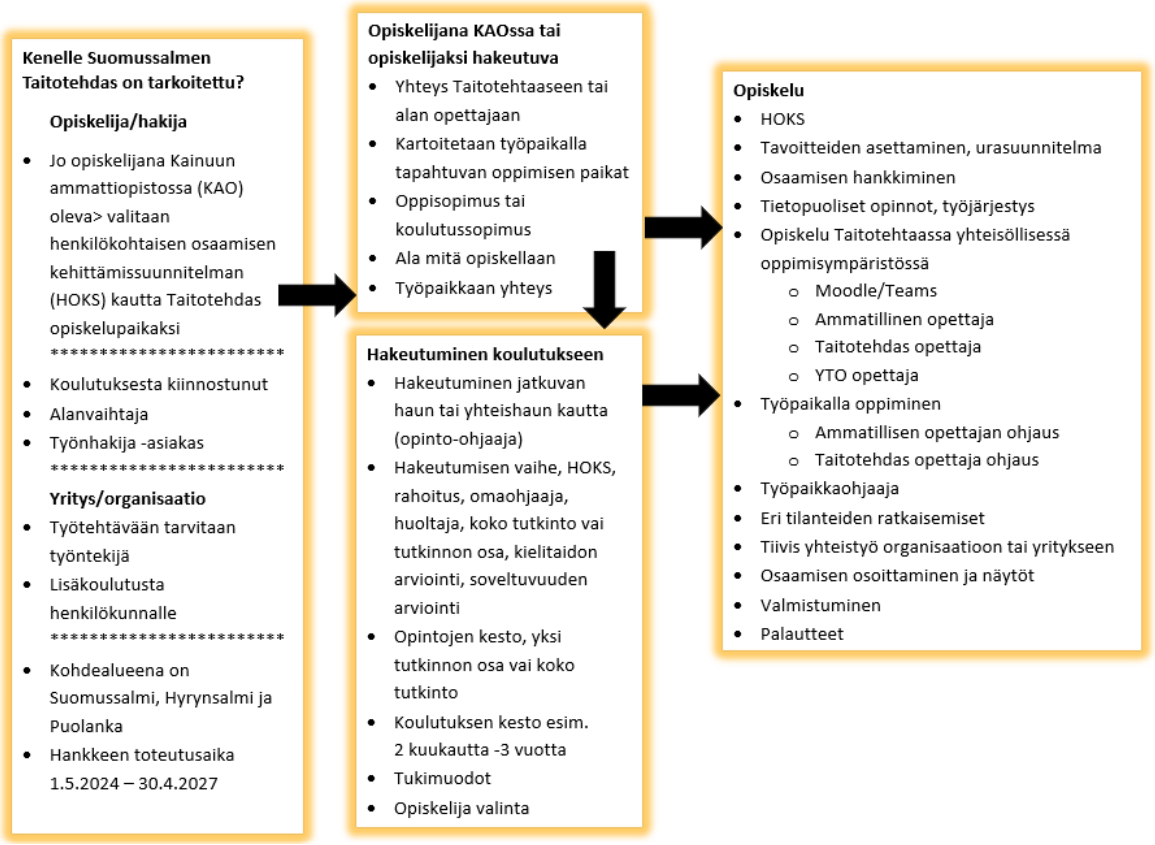
Jokaiselle opiskelijalle laaditaan yksilölliset opinnot, jossa opintojen eteneminen suunnitellaan henkilökohtaisesti elämäntilanne, osaaminen ja tavoitteet huomioiden. Suunnittelussa ovat mukana Kainuun ammattiopiston omaohjaaja, Taitotehtaan henkilökunta, työelämässä oppimisen paikka, opiskelija, opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa oppivelvollisen huoltaja ja erityisopettaja sekä kuraattori.

Opiskelu on työpainotteista: alkuviikosta opiskelija voi tulla Taitotehtaalle opiskelemaan oman alan ammatillisia ja yhteisiä opintoja (YTOt ovat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis- luonnontieteellinen osaaminen ja yhteiskunta- ja työelämäosaaminen) Loppuviikon opiskelija on työpaikalla oppimassa oman alansa työtehtäviä työpaikkaohjaajan ohjauksessa. Opiskelupäiviä voi olla myös Kajaanissa. Taitotehtaalla opiskelijoita tukevat ammatillisten ja yhteisten aineiden opettajat, jotka ohjaavat ja auttavat erityisesti verkko-opintojen etenemisessä.

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Kuvaus opiskelijan hakeutumisvaiheesta valmistumiseen Suomussalmen Taitotehtaalla

Kuva 2

Suomussalmen Taitotehdas on ammatillisen koulutuksen toimintamalli, joka on tarkoitettu KAO:n opiskelijoille, opiskelijaksi hakeutuville, alanvaihtajille sekä yrityksille ja organisaatioille. Taitotehdas yhdistää opiskelun sekä työpaikolla tapahtuvan käytännön oppimisen. Opinnot rakennetaan yksilöllisesti yhteistyössä opiskelijan, opettajien ja työelämän kanssa, ja hakeminen tapahtuu jatkuvan haun tai yhteishaun kautta. Toiminnan tavoitteena on osaaminen, oppiminen, työllistyminen ja paikallisen työvoimatarpeen tukeminen.

Taitotehtaan opiskelijan opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet 1osp,

Ammatilliseen perustutkintokoulutukseen sisältyvät yhteiset tutkinnon osat eli YTOt. Yhteiset tutkinnon osat ovat kaikille ammatillisten perustutkintojen opiskelijoille yhteisiä ja samansisältöisiä. Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen laajuus on 11 osaamispistettä, matemaattis-

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

luonnontieteellisen osaamisen laajuus 6 osaamispistettä ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen laajuus on vähintään 9 osaamispistettä. Lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin tulee sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen laajuus täyttyy.

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet (1osp) kuuluvat yhteiskunta- ja työelämä osaamisen kokonaisuuteen. (OPH)

Osaamistavoitteet

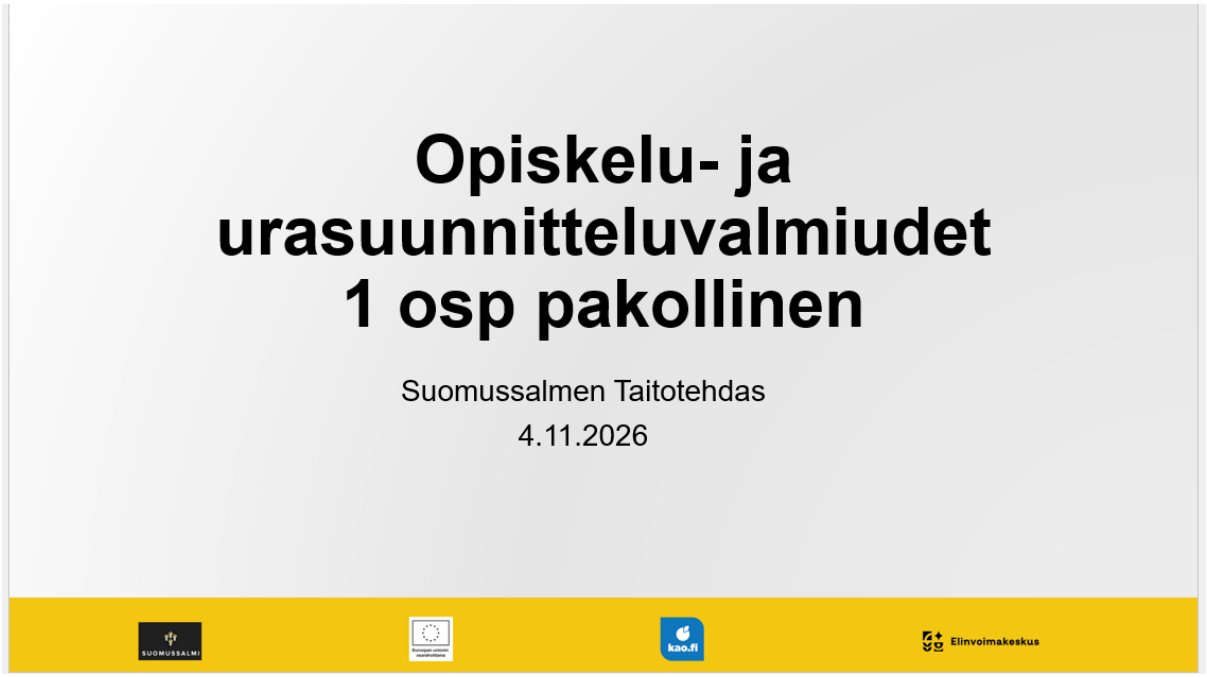
Itsetuntemus ja osaamisidentiteetti

Opiskelija tiedostaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä. Opiskelija tunnistaa ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja mahdollisuuksiaan. Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Opiskelija tekee näkyväksi omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan. Opiskelija tietää oppimiseen vaikuttavia tekijöitä sekä opiskelustrategioita ja -tekniikoita. Opiskelija tunnistaa itselleen sopivia tapoja oppia.

Työllistyminen ja jatko-opinnot osana urasuunnittelua

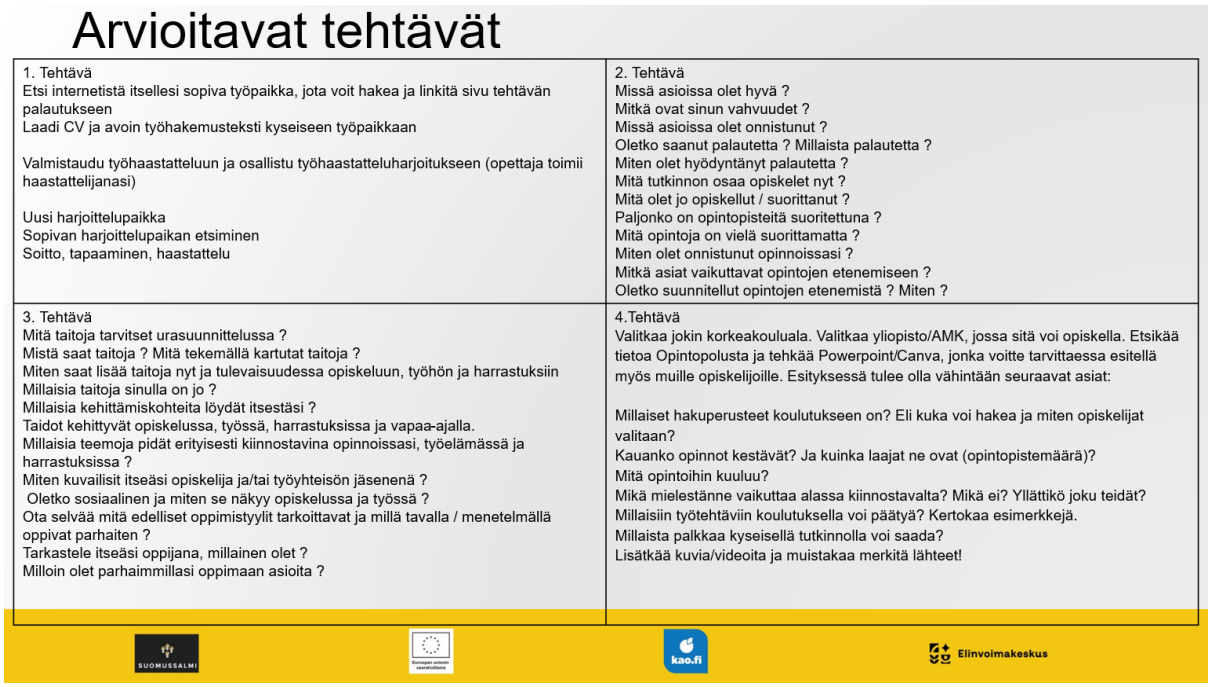
Opiskelija käyttää erilaisia tietolähteitä ja ohjauspalveluja urasuunnittelussa. Opiskelija arvioi sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi. Opiskelija laatii työnhaun dokumentteja. Opiskelija valmistautuu työhaastatteluun. Opiskelija tunnistaa elinikäisen oppimisen merkityksen muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelija tunnistaa toimintatapojaan muuttuvissa tilanteissa ja löytää keinoja varautua muutoksiin.

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet 1 osp pakollinen
Suomussalmen Taitotehdas
4.11.2026
SUOMUSSALMI
kao.fi
Elinvoimakeskus

Tavoitteet
Itsetuntemus ja osaamisidentiteetti
Opiskelija
tiedostaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
tunnistaa ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja mahdollisuuksiaan
tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
tekee näkyväksi omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
tietää oppimiseen vaikuttavia tekijöitä sekä opiskelustrategioita ja -tekniikoita
tunnistaa itselleen sopivia tapoja oppia
Työllistyminen ja jatko-opinnot osana urasuunnittelua
Opiskelija
käyttää erilaisia tietolähteitä ja ohjauspalveluja urasuunnittelussa
arvioi sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi
laatii työnhaun dokumentteja
valmistautuu työhaastatteluun
tunnistaa elinikäisen oppimisen merkityksen muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa
tunnistaa toimintatapojaan muuttuvissa tilanteissa ja löytää keinoja varautua muutoksiin
SUOMUSSALMI
kao.fi
Elinvoimakeskus

Valmistuminen ja työllistyminen

Ammatillisesta koulusta valmistuminen on suunnattu suoraan työelämää varten. Opiskelun aikana on opittu asioita työelämässä sekä uuden osaamisen sisältöjä ja osoitettu osaaminen näytöissä. Tavoitteena on luoda koulutuksen aikana hyvät edellytykset työllistymiselle. Opintojen aikana huomioidaan mahdollisuus opiskella AMK ja yrittäjyyden opintoja. Jokaiselle opiskelijalle kerrotaan työllisyyspalveluiden toiminnasta.

CV MALLI LIITTEESSÄ 1 ja OPETUSMATERIAALI DIAT LIITTEESSÄ 4

3. Työpaikat

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen yrityksiä/organisaatioita kontaktoidaan säännöllisesti ja kartoitetaan uusia. Työpaikalla on tärkeää olla ajantasainen tieto ammatillisesta koulutuksesta ja hyvät valmiudet ottaa uusi opiskelija vastaan. Hankkeessa on mukana 4.11.2026 mennessä yhteensä 36 osallistuvaa organisaatiota.

Työpaikalla tapahtuvan oppisen käytännöt perustuvat koulutussopimukseen, jossa määritellään sopimuskauden kesto. Opiskelijan perehdytys varmistetaan perehdytyslomakkeella, ja työpaikkaohjaajalle järjestetään tarvittavat Wilma-tunnukset sekä ohjeistus työpaikalla tapahtuvan oppimisen seurantaan ja päiväkirjan käyttöön. Osaamisen hankkiminen on osaamisperusteista ja pohjautuu tutkinnon perusteisiin, osaamispisteisiin, tavoitteisiin ja ammattitaitovaatimuksiin. Opiskelua tukevat lukujärjestys, uusien sisältöjen opiskelun aikataulut sekä opettajan ohjeistus ja tuki työssäoppimispaikalle. Keskeisiä käytäntöjä ovat ohjaamisen ja perehdyttämisen eroavaisuudet, poissaolojen ilmoittaminen sekä osaamisen arviointi.

Mitä tulee huomioida, ennen kuin työpaikalla tapahtuva oppiminen alkaa?

- Henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman eli HOKSn päivittäminen
- Koulutussopimus
  Sopimus tehdään pääsääntöisesti sähköisesti, jonka allekirjoittaa työnantajan edustaja ja omaohjaaja. Sopimuksessa määritellään opiskelujakson kesto, voimassaoloaika sekä mahdollinen jatkaminen.
    - Perehdytyslomake
      tulostetaan Wilmasta lomake, jolla varmistetaan opiskelijan turvallinen ja tavoitteellinen oppiminen työpaikalla
- Oppisopimus

  Sopimus tehdään pääsääntöisesti sähköisesti. Oppisopimuksen allekirjoittaa opiskelija, työnantajan edustaja ja KAOn koulutuspäällikkö.

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

- Wilma-tunnukset ja seuranta
  Työpaikkaohjaajalle luodaan Wilma-tunnukset. Opiskelija ylläpitää työssäoppimisen päiväkirjaa Wilmaan.
- Tutkinnon perusteet ja osaamispisteet
  Opiskelu on osaamisperusteista. Suoritettavat tutkinnon osat ja niihin liittyvä osaamispistemäärä (esim. 1 osp) määritellään tutkinnon perusteiden mukaisesti.
- Tavoitteet ja ammattitaitovaatimukset, sekä keskeiset työtehtävät työssäoppimisen paikalle
  Jaksolle asetetaan selkeät tavoitteet ja ammattitaitovaatimukset ePerusteiden mukaisesti.
- Lukujärjestys ja aikataulu uusien sisältöjen oppimiselle
  Opiskelijan lukujärjestys sisältää työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja mahdolliset lähi- tai etäopetuspäivät. Työpaikalla opittavat asiat ja teoriaopinnot aikataulutetaan etukäteen.
- Työpaikkaohjaajan perehdytys
  Työpaikkaohjaajalle järjestetään perehdytys ohjaustehtävään ja käytänteisiin.
- Opettajan ohjeistus työssäoppimispaikalle
  Vastuuopettaja antaa työpaikalle ohjeet tavoitteista, arvioinnista ja yhteistyöstä.
- Ohjaaminen ja perehdyttäminen
  Perehdytys keskittyy työn opastamiseen ja turvallisuuteen, ohjaaminen opiskelijan osaamisen kehittymisen tukemiseen.
- Poissaolot
  Poissaoloista sovitaan etukäteen käytännöt ja niiden ilmoittamisesta.
- Arviointi
  Osaaminen arvioidaan asteikolla T1–K5 tai hyväksytty/hylätty. Arvioinnin tekevät kaksi arvioijaa (opettaja ja työelämän edustaja).
- Palaute ja kysely
  Työpaikkaohjaajalle toteutetaan erillinen kysely jakson palautteen keräämiseksi.

Tarkistuslistat työpaikalla olevan oppimisen tueksi.

Tarkistuslistat on laadittu kahden koulutusalan kanssa, joilla on ollut eniten opiskelijoita Suomussalmen Taitotehtaalla työelämässä oppimisen jaksoilla. Listat tukevat sekä

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

työpaikkaohjaajaa, että opiskelijaa ja helpottavat työpaikalla tapahtuvan jakson ammattitaitovaatimusten saavuttamista. Listaa hyödynnetään siinä vaiheessa, kun opiskelijalle suunnitellaan työpaikalla tapahtuvaa oppimisen jaksoa. Lista otetaan mukaan työpaikalle, jossa työpaikkaohjaaja/esihenkilö näkee yhdellä silmäyksellä mitä työtehtäviä heidän työpaikallansa voi harjoitella. Koulutussopimuksen yhteydessä toimitetaan e-perusteista ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit erikseen. Listaa täydennetään työpaikalla tapahtuvan oppimisen aikana. Tarkistuslomakkeet tehty:

Liiketoiminnan perustutkinto, merkonomi, tutkinnon osa Asiakaspalvelu, 15 osp

Ajoneuvoalan perustutkinto. Ammattitaitovaatimukset ajoneuvon huoltotyö 25 osp.

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Liiketoiminnan perustutkinto, merkonomi, tutkinnon osa Asiakaspalvelu, 15 osp
Liiketoiminnan perustutkinto - ePerusteet 1.8.2026

Asiakaspalvelutilanteisiin valmistautuminen	opiskelija hallitsee pm	työpaikkaohjaaja /opettajan ohjaus pm	työpaikkaohjaaja /opettajan ohjaus pm
organisaation asiakaspalvelukanavat, sähköposti, palautekanavat, puhelin, chat, some			
asiakaspalveluprosessin ymmärtäminen			
organisaation tuote- tai palveluvalikoima			
tuotteen tai palvelun ympäristövaikutukset			
organisaation asiakasryhmät, kanta-asiakkaat			
asiakaskokemuksen keskeiset tekijät			
asiakaspalvelun merkitys			
Asiakaspalvelussa toimiminen			
asiakaspalvelutilanteiden ohjeiden noudattaminen			
asiakaspalvelutilanteet ja asiakkaan tarpeiden selvittäminen			
asiakaspalvelu tutkintokielellä, toisella kotimaisella kielellä ja vieraalla kielellä (Suomi, Ruotsi ja yksi vieras kieli)			
tuote- tai palvelutuntemus			
sovitut aikataulut ja työajat			
organisaation pukeutumiskoodi ja huolehtii ulkoasustaan			
työympäristön siisteys ja järjestys			
haasteellisessa palvelutilanteessa toimiminen			
myönteisen asiakaskokemuksen edistäminen			
ottaa vastaan palautetta			
ongelmatilanteiden ratkaisut			
työturvallisuusohjeet			
asiakaspalvelutilanteiden jälkitoimet			
asiakaspalautteen välittäminen ja hyödyntäminen			
vastuulla olevat työtehtävät ja muiden työntekijöiden huomioimien			
Asiakasviestinnän toteuttaminen			
asiakasviestintä sovituissa viestintäkanavissa			
digitaaliset laitteet ja palvelut tai sovellukset sekä niiden turvatietoinen käyttäminen			
säädökset ja organisaation ohjeet ja tietosuoja ja salassapito			
kyber- ja tietoturvan tunnistaminen ja toimiminen mahdollisissa uhkatilanteissa			

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Ajoneuvoalan perustutkinto. Ammattitaitovaatimukset ajoneuvon huoltotyö
25 osp Ajoneuvoalan perustutkinto - ePerusteet 1.8.2026

Ajoneuvon huoltotyöhön valmistautuminen	opiskelija hallitsee pm	työpaikka ohjaaja /opettajan ohjaus pm	työpaikka ohjaaja /opettajan ohjaus pm
noudattaa työaikoja			
tunnistaa ajoneuvon voimanlähteen ja mahdolliset vaaraa aiheuttavat komponentit			
suojaa ajoneuvon työn ajaksi			
huomioi takuu-, korjausehdot sekä säädökset (lain mukaiset korjaukset) takuuajat, korjausehdoissa vastuut			
ajoneuvon alusta- ja hallintalaitteet sekä voimansiirto			
tiedonhankinta, mistä tieto haetaan. Nostimien käyttö, erilaiset vaihtoehdot, mistä nostetaan, nostokohdat. Osaa käyttää perusvälineistöä. Mistä tieto haetaan, öljyn määrä, renkaiden ilmanpaineet, kiristystiukkuudet> pyöränpultit, yms. huomioiden merkkikohtaiset ja monimerkkikorjaamot			
Ajoneuvon huoltotyö			
suojainten, työvälineiden ja materiaalien käyttö			
jätteiden lajittelu, ”ajoneuvon panttiosat”			
ajoneuvon tarkastus-, huolto- ja puhdistustyö			
pakokaasu ja OBD mittaus			
vaihtaa jarrujen kulutusosat ”ajoneuvon panttiosat”			
renkaanvaihtotyö vanteille ja tasapainotus			
pyörän kiinnityksen työvälineet, -menetelmät ja kiristyslukitukset			
diagnoositestauslaite ja vikakoodit			
asiakaspalvelu ja yrittäjyyden merkitys			
työympäristön siisteys ja turvallisuus			
työn joutuisuus> tekee työn annetun ajan puitteissa			
työnjälki>mistä asiakas näkee, että auto on käynyt korjaamolla? esim. moottoritilan siisteys työnjälkeen.			
Autoalan huoltotyön osaaminen			
englanninkielinen materiaali			
ohjelmistot sekä valmistajan ohjeet			
ergonomia			
tulityö-, työturvallisuus- ja ensiapukoulutus, SFS 6002 sähkötyöturvallisuus			
Työlainsäädäntö			
työehtosopimuksen sisältö ja sen noudattaminen			

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Työpaikkaohjaajakoulutus

Työpaikkaohjaajakoulutus toisen asteen koulutuksessa on tarkoitettu henkilöille, jotka ohjaavat ammatillisen koulutuksen opiskelijoita työpaikoilla. Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa työpaikkaohjaajien osaamista opiskelijan ohjauksessa, perehdyttämisessä ja osaamisen arvioinnissa.

Koulutuksessa perehdytetään työpaikkaohjaajan rooli ja vastuut, opiskelijan oppimisprosessin tukeminen sekä osaamisperusteinen koulutus ja tutkinnon perusteet. Lisäksi käsitellään työssäoppimisen käytäntöjä, ohjaamisen ja perehdyttämisen eroja, vuorovaikutusta, palautteen antamista sekä arviointia ja näyttöjä.

Työpaikkaohjaajakoulutus tukee sujuvaa yhteistyötä oppilaitoksen, työpaikan ja opiskelijan välillä sekä edistää laadukasta ja tavoitteellista työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Koulutuksen avulla työpaikkaohjaajat saavat varmuutta ohjaustyöhön ja valmiuksia tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja työllistymistä.

Työpaikkaohjaajakoulutusta järjestetään aina, kun uusi työpaikkaohjaaja aloittaa tehtävässä. Ensisijaisesti ohjataan KAOn kouluttaudu työpaikkaohjaajaksi Moodle verkkokurssille lisäksi käytetään Ohjaan.fi sivustoa.

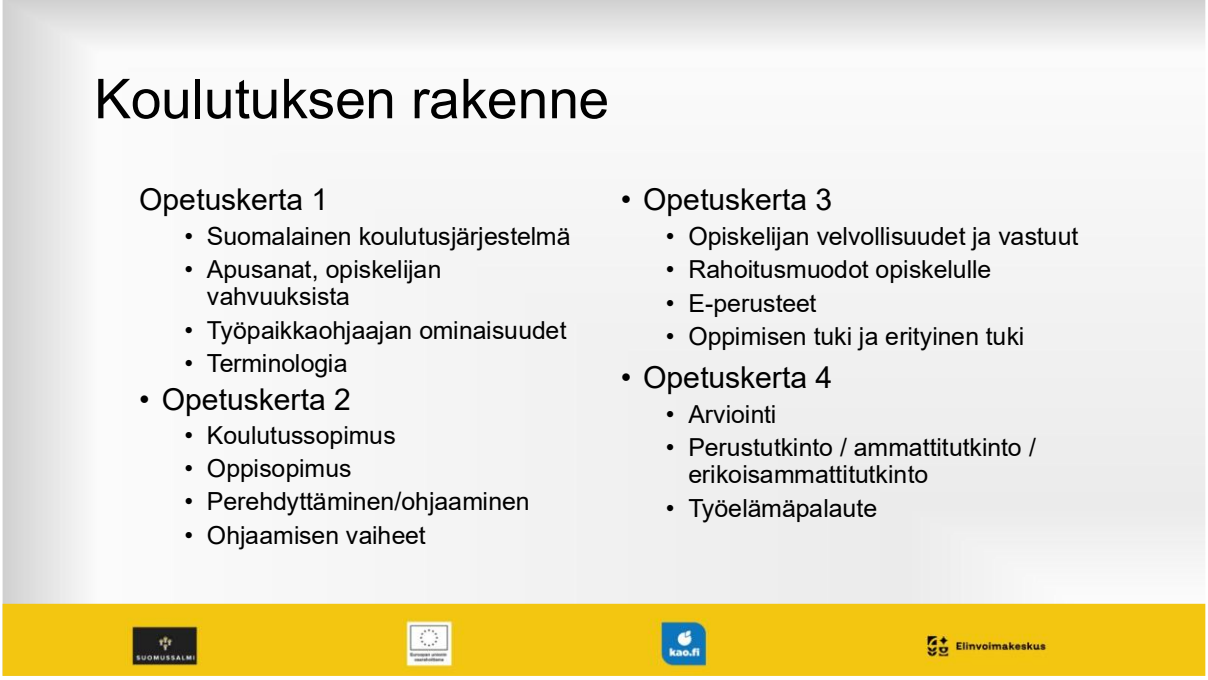
Tavoitteet ja sisältö

- Ennen koulutusta sinulla on:
  - Soveltuva koulutus ja työkokemus ohjata opiskelijaa ammatillisen koulutuksen
  - Mahdollisuus ohjata opiskelijaa saavuttamaan ammattitaitovaatimukset
  - Kehittymisen halu ja innokkuutta toimia opiskelijan työpaikkaohjaajana
- Koulutuksen jälkeen hallitset:
  - Mitä on ohjaaminen ja perehdyttäminen
  - Ammatillisen koulutuksen rakenteet
  - Koulutuksen rahoitusmuodot
  - E-perusteista ammattitaitovaatimukset
  - Vieraskieliset ohjattavana
  - Arvioinnin näytössä ja työelämässä oppimisen jaksolla

Työpaikkaohjaajakoulutus on tarkoitettu työntekijälle joka:

- toimii työpaikkaohjaajana opiskelijalle, joka opiskelee ammattiin Kainuun ammattiopistossa, Suomussalmen Taitotehtaalla
- on kiinnostunut työpaikkaohjaajan työstä
- on työntekijä, tiimivastaava, esihenkilö

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

OPETUSMATERIAALI DIAT LIITTEESSÄ 5

Elinvoima

Suomussalmen kunnan elinvoimapalvelut tukee, edistää ja kehittää yritysten toimintaedellytyksiä siten, että nykyiset yritykset säilyvät elinvoimaisina ja kuntaan saadaan uusia yrityksiä, asukkaita ja osaavaa työvoimaa. Elinvoimapalvelut koostuvat yritys-, matkailu- ja työllisyyspalveluista. Myös maaseutupalvelut ja kyläasiat ovat osa elinvoimapalvelujen toimintaa. Lisäksi kunnantalon etätyötilan varauksista ja järjestelyistä vastaavat matkailupalveluiden työntekijät. Vakituisen henkilöstön lisäksi matkailupalveluissa työskentelee vuosittain lukuisia kesätyöntekijöitä ja kierrätysmyymälä Miilussa työntekijöitä tarvitaan ympäri vuoden. Myös erilaiset hankkeet työllistävät elinvoimapalveluissa vaihtelevan määrän työntekijöitä vuosittain. Elinvoimapalvelut palvelevat kolmessa toimipisteessä: yritys- ja työllisyyspalvelut kunnantalolla osoitteessa Kauppakatu 20, 89600 Suomussalmi, matkailupalvelut Jalonniemi-talossa osoitteessa Jalonkaarre 5, 89600 Suomussalmi ja Miilun ohjaajat kierrätysmyymälässä osoitteessa Kauppakatu 5, 89600 Suomussalmi. Elinvoima - Suomussalmi

4. Muu verkosto

Verkostoyhteistyötä tehdään monipuolisesti eri toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneihin kuuluvat yläkoulujen yhdeksäsluokkalaiset sekä heidän huoltajansa, opinto-ohjaajat, Ylä-Kainuun kuntien työllisyyspalvelut, maahanmuuttopalvelut, kotoutumiskoulutukset, aikuisten perusopetus sekä TUVA-koulutus. Lisäksi yhteistyötä tehdään Kainuun hyvinvointialueen, seurakunnat, nuorten työpajan (Hanslankarit), alueen yrittäjien ja organisaatioiden, eri hanketoimijoiden sekä koulutuksen ammattilaisten, kuten erityisopettajien, omaohjaajien ja koulutuspäälliköiden kanssa. Toiminta verkostossa on aktiivista ja kahden suuntaista. Yhteistyötä tehdään myös alueen ammattikorkeakoulun KAMKn kanssa. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti eri hankkeiden kanssa.

Verkostotapaamisia ajalla 1.1.2026-4.11.2026

- nuortentyöpaja > viikoittain tapaamiset/kontaktit
    - Taitotehtaalla on joka toinen viikko iltanuorisokahvila
- työllisyyspalvelut > viikoittain kontaktit, työnhakija-asiakkaiden yhteydenotot Taitotehtaaseen koulutusten suunnittelussa, ohjataan myös CVn ja työhakemuksen kanssa sekä valmennetaan työhaastatteluun
- alueen yrittäjiin kontaktit sovitusti> aktiivisinta kontaktointi niihin, joissa on työelämässä oppimassa opiskelija, viikoittain
- yläkoulu vierailut ysiluokkalaisille huhtikuussa
- Kainuun hyvinvointialueen sosiaalityöntekijöiden kontaktit noin kahden viikon välein
- hankeyhteistyötä eri hanketoimijoiden kanssa (yhteensä viisi hanketta)
- aikuisten perusopetuksen kontaktointi vähintään kahden viikon välein
- kotokoulutusten kontaktoinnit sovitusti, noin kerran kuussa
- TUVA/KAO kontakti kahden viikon välein
- työelämäviikko
- Kainuun ammattiopistoon kontakti eri tahoihin päivittäin
- muut hanketoimijat pääsääntöisesti Kainuun alueella

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

5. Hankkeen aikana kerätyt palautteet

Osallistuneilta kerätään palautetta. Käytössä on yhteensä neljä erilaisia palautekyselyä.

1. Eura järjestelmän palaute
Tämän palautteen antavat kaikki hankkeeseen osallistuneet.
Hankkeen toiminnan kannalta on keskeistä, että hankkeeseen osallistuneet antavat palautetta toiminnasta. Suomussalmen Taitotehdas on EUn rahoittama, joten kaikista hankkeeseen osallistuneista tallennetaan lukumäärä- ja palautetietoja työ- ja elinkeinoministeriön EURA2021 -nimiseen tietojärjestelmään. 4.11.2026 mennessä palautteen on antanut 65 osallistujaa, kysyttäessä suosittelisitko hankkeen toimintaa toiselle henkilölle, keskiarvo on 5,68 (asteikko1-6).

2. Valmistuneilta opiskelijoilta palaute
Valmistuneiden opiskelijoiden sanallisia palautteita ajalta lokakuu 2024- lokakuu 2026, yhteensä 11 palautetta koko tutkinnon suorittaneilta.

Kysyttäessä, kuinka tyytyväinen olit Taitotehtaan toimintaan kokonaisuutena? 11 vastausta 4.11.2026 mennessä, keskiarvo on 4,64 (asteikolla 1–5, äärimmäisen tyytymätön- äärimmäisen tyytyväinen)

Vapaa sana risut ja ruusut sekä kehitysideat:

Taitotehdas on koettu rauhalliseksi ja viihtyisäksi oppimisympäristöksi, jossa voi opiskella joustavasti omaan tahtiin. Tilat saavat kiitosta, samoin mukava ilmapiiri ja hyvä sijainti. Henkilökunta ja opettajat nähdään ammattitaitoisina, helposti lähestyttävinä ja aina valmiina auttamaan. Ohjaus ja opastus koetaan tarpeelliseksi. Moni arvostaa mahdollisuutta opiskella uusien sisältöjen opintoja paikallisesti Suomussalmella ja Kajaanissa käydään opiskelemassa oman henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Toiminta koetaan sujuvana ja tarpeellisena. Joissakin palautteissa nousee esiin haasteita oman motivaation ja työrauhan kanssa sekä toive siitä, että oman alan opettaja olisi enemmän paikalla.

Valtakunnallinen palautekysely lähetetään kaksi kertaa opiskelijan opintojen aikana: aloitusvaiheessa ja päättövaiheessa. Kohderyhmänä ovat kaikki opiskelijat, jotka suorittavat ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja, erikoisammattitutkintoja tai näiden tutkintojen osan tai osia, palautteet on opetushallinnon tilastopalvelun, niitä palautteita ei hankkeessa analysoida. (vipunen)

Palautekysely LIITE 3

3. Palaute yrityksiltä/organisaatioilta, joissa on ollut KAO/Taitotehtaan opiskelija. Kysely on kohdistettu henkilölle, joka on toiminut opiskelijalle työpaikkaohjaajana tai esihenkilönä.
Marraskuu 2025 mennessä on saatu 14 vastausta.
Kysyttäessä:
Oliko Taitotehtaasta hyötyä opiskelijan/oppisopimusopiskelijan opintojen etenemisessä? 14 vastauksesta 12 vastasi että kyllä oli, kaksi vastausta oli en osaa sanoa, ei vastauksia oli 0.
Kuinka tyytyväinen olet Taitotehtaan toimintaan kokonaisuutena? Keskiarvo 4.14. (asteikolla1-5, äärimmäisen tyytymätön- äärimmäisen tyytyväinen)

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Palautekysely LIITE 4

4. Työpaikkaohjaajakoulutukseen osallistunut
Kysyttäessä:
Kuinka tyytyväinen olit työpaikkaohjaajakoulutukseen kokonaisuutena?
Vastauksia 4.11.2026 mennessä 51, vastauksien keskiarvo 4,5 asteikolla 1–5 äärimmäisen tyytymätön – äärimmäisen tyytyväinen.

6. Eri tilaisuudet ja markkinointi

Vuoden aikana osallistumiset eri tilaisuuksiin sovitaan puolen vuoden välein. Esim. elokuussa 2026 sovitaan tilaisuudet tammi-kesäkuulle 2027. Tammikuussa 2027 sovitaan tilaisuudet elo-joulukuulle.

Taitotehtaan markkinointi rakentuu ympäri vuoden jatkuvasta tekemisestä, jossa painopisteet seuraavat:

- keväällä yhteishakua ja yläkouluvierailut
- kesällä jatkuvaa hakua
- syksyllä näkyvyyttä ja tapahtumia sekä yläkoulun vanhempainillat
- ympäri vuoden yhteistyötä koulujen, huoltajien ja työelämän, sidosryhmien kanssa
- vuosittain sovitut yrittäjätapahtumat
- hankeyhteistyö
- avoimet ovet 2xvuodessa

Markkinoinnissa viralliset kanavat ovat

www.kao.fi, www.suomussalmenkunta.fi

Instagam: suomussalmen_taitotehdas, kaoinsta, suomussalmenkunta

Facebook: suomussalmen taitotehdas, suomussalmen kunta, kaofacebook,

Tuotetut videoklipit

Suomussalmen taitotehdas esittäytyy

#suomussalmentaitotehdas #suomussalmenkunta #opiskelu #kao | Suomussalmen Taitotehdas | Facebook

7. Lähteet

- KAO kouluttaudu työpaikka-ohjaajaksi, Moodle verkkoalustalla
- Ohjaan.fi
- Työterveyslaitos
- OPH
- Kuvat kuvapankkikuva
- Kuvat Taitotehtaan, kuvien käyttöoikeus ilman lupaa, ei ole sallittua
- Ammattitaitoa yhdessä luettu 26.6.2026 AMMATTITAITOAYHDESSA_erityinen tuki_lopullinen.indd
- Ammatillisen koulutuksen sanastoa https://aoe.fi/#/materiaali/4214 luettu 25.2.2026
- Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus Os-perusteisuus_politiikkatoimien-arviointi_KARVI_VNTEAS.pdf luettu 27.2.2026
- E-perusteet luettu 26.6.2026 Ammatillinen koulutus – ePerusteet
- E-perusteet ammatillinen koulutus 27.2.2026 Ammatillinen koulutus – ePerusteet
- Gradia luettu 26.6.2026 Muistilista_ohjaajalle_NETTI.pdf
- Gradia luettu 26.6.2026 Arviointiopas_työpaikoille_NETTI.pdf
- KAO työpaikkaohjaaja luettu 26.6.2026 Kouluttaudu työpaikkaohjaajaksi – KAO
- Keuda vierko 2 luettu 26.6.2026 VIERKO 2 — Keuda ja VIERKO — Keuda
- OKM luettu 26.6.2026 Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen toimintamallit
- Ohjaan.fi luettu 26.6.2026 Vinkkilista_erityinentuki-1.pdf
- Ohjaan.fi luettu 26.6.2026 Vieraskielistä ohjaten – arjen haasteita ja ratkaisuehdotuksia | Ohjaan.fi

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

- Ohjaan.fi luettu 26.6.2026 www.ohjaan.fi
- Oppimisen tuki ja erityinen tuki Oppimisen tuki ja erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa luettu 27.2.2026
- Opetushallitus, luettu 23.4.2026, Ammatillisten perustutkintojen yhteiset tutkinnon osat | Opetushallitus
- OPH Oppivelvollisuus | Opetushallitus luettu 25.2.2026
- OPH osaaminen_2035.pdf
- OPH opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet Opiskelu ammatillisessa koulutuksessa | Opetushallitus luettu 27.2.2026
- OPH koulutussopimuksen ja oppisopimuksen kuvaus Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen toimintamallit luettu 27.2.2026
- OPH henkilökohtaistaminen Henkilökohtaistaminen luettu 27.2.2026
- Selkokeskus luettu 26.6.2026 Selkokeskus – suomeksi » Selkojulkaisut
- Suomussalmen kunta elinvoima luettu 24.6.2026 Elinvoima - Suomussalmi
- STM Kuntouttava työtoiminta Kuntouttava työtoiminta - Sosiaali- ja terveysministeriö luettu 27.2.2026
- Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)? | Opetushallitus luettu 27.2.2026
- Työterveyslaitos luettu 26.6.2026 ammattitaitoayhdessa_tietokortti_nettiin.pdf
- Työturvallisuuskeskus https://ttk.fi/julkaisu/perehdyttaminen-ja-tyonopastus-ennakoivaa-tyosuojelua/ luettu 27.2.2026
- Työelämä oppimisessa mukana, luettu 26.6.2026 Työelämä oppimisessa mukana - animaatio on Vimeo
- Valtioneuvosto Uusi yleistuki korvaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan 1.5.2026 alkaen – Valtioneuvosto luettu 27.2.2026
- Vipunen Työelämäpalaute luettu 27.2.2026
- Vipunen Opiskelijapalaute opiskelijapalaute luettu 26.6.2026

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

8. Liitteet

LIITE 1. CV malli

LIITE 2 Opiskelijapalautekysely

LIITE 3 Työpaikalta palautekysely

LIITE 4 opiskelu- ja urasuunnittelu opetusmateriaali

LIITE 5 työpaikkaohjaajakoulutuksen opetusmateriaali

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

LIITE1 CV malli

Etunimi Sukunimi

Keskuskatu 24–26

88600 Suomussalmi

21.5.2026

040123123

etunimi.sukunimi@xxmail.fi

Profiili	4-5 lausetta. Kerro tässä itsestäsi. Mitä osaamista ja taitoja sinulla on. Kerro motivaatiostasi, uravalinnastasi ja onnistumisestasi.
Työkokemus	Kerro missä olet ollut työssä ja työtehtävät. Laita myös työkokemuksen kesto, jotta rekrytoijalla on helppo löytää työkokemuksen pituus. Moilasen kauppa Suomussalmi Työ myyjänä elintarvikekaupassa 1.1.2026-12.9.2026. 8kk 11pv Suomussalmen kunta Työ palvelusihteerinä 4.8.2025-31.12.2025. 4kk 27 pv
Opinnot	Liiketoiminnan perustutkinto, merkonomi Kainuun ammattiopisto. Koko tutkinto 180 osp 1.8.2022- 31.5.2025.
Harrastukset	Suomussalmen 4H yhdistyksen puheenjohtaja toimintavuosina 2022–2025
Suosittelijat	Mari Illikainen hallintojohtaja 0401231231 Suomussalmen kunta Matti Kemppainen myymäläpäällikkö 050123123 Moilasen kauppa Oy Suomussalmi

Euroopan unionin osarahoittama

kao.fi

Elinvoimakeskus

SUOMUSSALMI

LIITE 2 opiskelijapalaute

Opiskelijapalaute Suomussalmen Taitotehtaasta

Kiitos osallistumisestasi. Tämän kyselylomakkeen tarkoituksena on kerätä palautteesi, joka auttaa meitä parantamaan Taitotehtaan toimintaa 😊 Lomake ei tallenna nimeäsi tai sähköpostiosoitettasi.

1. Kuinka tyytyväinen olit Taitotehtaan toimintaan kokonaisuutena? *

Äärimmäisen tyytymätön ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ Äärimmäisen tyytyväinen

2. Mistä sait tietoa Taitotehtaan toiminnasta? *

- ◯ opettajalta
- ◯ somesta tai netistä
- ◯ ystävältä tai opiskelukaverilta
- ◯ esihenkilöltä tai työpaikalta
- ◯ jostain muualta

3. Minkä ajan opiskelit Taitotehtaalla? *

- ◯ muutaman päivän, suoritin kokeen/kokeita/testin
- ◯ alle puoli vuotta
- ◯ noin vuoden
- ◯ noin kaksi vuotta

4. Mitä opiskelit Taitotehtaalla *

- ◯ koko tutkinnon
- ◯ tutkinnon osia
- ◯ yhden tutkinnon osan
- ◯ osallistuin tenttiin/tai muutamaan ohjauskertaan

5. Jos opiskelit koko tutkinnon mihin ammattiin valmistuit?

Kirjoita vastaus

6. Sain Taitotehtaalla tukea opintoihin? *

- kyllä
- en
- ei kokemusta, opiskeluaika oli niin lyhyt

7. Mikä Taitotehtaalla oli parasta? *

Kirjoita vastaus

8. Kokemus Taitotehtaasta? *

	Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	En tyytyväinen enkä tyytymätön tai ei kokemusta	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen
Miten tyytyväinen olit Taitotehtaan esittelystä ja tiedottamisesta?					
Miten tyytyväinen olit Taitotehtaan tiloista?					
Miten tyytyväinen olit opiskelun sujuvuudesta Taitotehtaalla?					
Miten tyytyväinen olit opiskelutilan rauhallisuudesta?					
Miten tyytyväinen olit Taitotehtaan ohjauksesta?					
Miten tyytyväinen olit Taitotehtaan sijainnista?					
Miten tyytyväinen olit tilojen ergonomiasta? (pöydät ja tuolit)					
Miten tyytyväinen olit Taitotehtaan ilmapiiristä?					
Miten tyytyväinen olit henkilökohtaisen opiskelun huomioimisesta?					

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

9. Vapaa sana, risut ja ruusut sekä kehitysideat (voit vastata myös emojilla esim. 👍 😊 😵 ✌️ 😎 💔 🤔 🥱 🌹) *

Kirjoita vastaus

LIITE 3 palaute työpaikat

Palaute Suomussalmen Taitotehtaasta työpaikat syksy 2025

Teidän työpaikalla on ollut aikavälillä syyskuu 2024 - marraskuu 2025 Kainuun ammattiopiston/Taitotehtaan opiskelija. Opiskelija on voinut olla teillä koulutussopimuksella tai oppisopimuksella.

Kyselyyn tulisi vastata sen, joka on toiminut opiskelijalle työpaikkaohjaajana tai esihenkilönä.

Tämän kyselylomakkeen tarkoituksena on kerätä palautteesi, joka auttaa meitä parantamaan Taitotehtaan toimintaa 😊 Lomake ei tallenna nimeäsi tai sähköpostiosoitettasi. Kiitos 😊

Koulutussopimus= oppilaitoksen ja työpaikan välinen sopimus, ilman työsuhdetta.
Oppisopimus = työnantaja maksaa palkkaa ja opiskelija suorittaa ammatillisia opintoja.

1. Asemasi työpaikalla, valitse yksi vaihtoehto *

- ◯ koulutussopimus opiskelijan työpaikkaohjaaja
- ◯ oppisopimusopiskelijan työpaikkaohjaaja
- ◯ esihenkilö
- ◯ en osaa sanoa

2. Miten kauan opiskelija on ollut työpaikalla oppimassa? *

- ◯ alle kuukauden
- ◯ 1-2 kuukautta
- ◯ 3-6 kuukautta
- ◯ yli 6 kuukautta

3. Miten yhteistyö sujui työpaikan ja Taitotehtaan välillä? *

- yhteistyö sujui hyvin
- yhteistyössä on parannettavaa

4. Vapaasana yhteistyön sujuvuuden osalta *

Kirjoita vastaus

5. Oliko Taitotehtaasta hyötyä opiskelijan/oppisopimusopiskelijan opintojen etenemisessä? *

- kyllä oli
- ei ollut
- en osaa sanoa

6. Vapaasana opintojen etenemisestä

Kirjoita vastaus

7. Miten usein haluaisitte ohjaajien olevan yhteydessä/vierailevan työpaikalla opiskelijan ollessa työpaikalla oppimassa? *

Kirjoita vastaus

8. Voitteko ottaa uudelleen opiskelijoita/oppisopimusopiskelijoita työpaikallenne? *

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

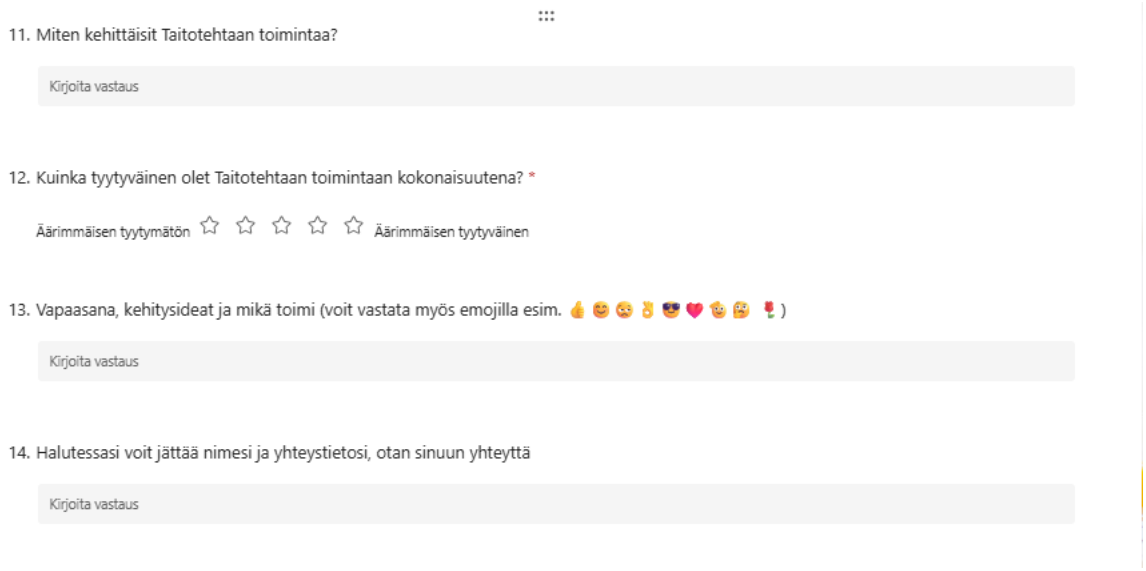
9. Miten tärkeänä koette, että Suomussalmella voi opiskella ammatillisia tutkintoja? *

- hyvin tärkeänä
- melko tärkeänä
- ei tärkeänä
- en osaa sanoa

10. Millainen on uusien työntekijöiden rekrytointitarve, tulevan kahden vuoden aikana? *

- emme tarvitse uusia työntekijöitä
- tarvitsemme 1-2 työntekijää
- tarvitsemme yli 2 työntekijää
- en osaa sanoa

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

LIITE 4 opetusmateriaali opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

LIITE 5 opetusmateriaali työpaikkaohjaajakoulutus

Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus
SUOMUSSALMI

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet 1 osp pakollinen

Suomussalmen Taitotehdas

4.11.2026

Liite 4

SUOMUSSALMI
Euroopan unionin osarahoittama
kao.fi
Elinvoimakeskus

Tavoitteet

Itsetuntemus ja osaamisidentiteetti

Opiskelija

- tiedostaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
- tunnistaa ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja mahdollisuuksiaan
- tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- tekee näkyväksi omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tietää oppimiseen vaikuttavia tekijöitä sekä opiskelustrategioita ja -tekniikoita
- tunnistaa itselleen sopivia tapoja oppia

Työllistyminen ja jatko-opinnot osana urasuunnittelua

Opiskelija

- käyttää erilaisia tietolähteitä ja ohjauspalveluja urasuunnittelussa
- arvioi sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi
- laatii työnhaun dokumentteja
- valmistautuu työhaastatteluun
- tunnistaa elinikäisen oppimisen merkityksen muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa
- tunnistaa toimintatapojaan muuttuvissa tilanteissa ja löytää keinoja varautua muutoksiin

Arviointi

Osaamisen arviointi

Opiskelija

Tyydyttävä 1	• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämisehdotuksia • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Arvioitavat tehtävät

1. Tehtävä Etsi internetistä itsellesi sopiva työpaikka, jota voit hakea ja linkitä sivu tehtävän palautukseen Laadi CV ja avoin työhakemusteksti kyseiseen työpaikkaan Valmistaudu työhaastatteluun ja osallistu työhaastatteluharjoitukseen (opettaja toimii haastattelijanasi) Uusi harjoittelupaikka Sopivan harjoittelupaikan etsiminen Soitto, tapaaminen, haastattelu	2. Tehtävä Missä asioissa olet hyvä? Mitkä ovat sinun vahvuudet? Missä asioissa olet onnistunut? Oletko saanut palautetta? Millaista palautetta? Miten olet hyödyntänyt palautetta? Mitä tutkinnon osaa opiskelet nyt? Mitä olet jo opiskellut / suorittanut? Paljonko on opintopisteitä suoritettuna? Mitä opintoja on vielä suorittamatta? Miten olet onnistunut opinnoissasi? Mitkä asiat vaikuttavat opintojen etenemiseen? Oletko suunnitellut opintojen etenemistä? Miten?
3. Tehtävä Mitä taitoja tarvitset urasuunnittelussa ? Mistä saat taitoja ? Mitä tekemällä kartutat taitoja ? Miten saat lisää taitoja nyt ja tulevaisuudessa opiskeluun, työhön ja harrastuksiin Millaisia taitoja sinulla on jo ? Millaisia kehittämiskohteita löydät itsestäsi ? Taidot kehittyvät opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja vapaa-ajalla. Millaisia teemoja pidät erityisesti kiinnostavina opinnoissasi, työelämässä ja harrastuksissa ? Miten kuvailisit itseäsi opiskelija ja/tai työyhteisön jäsenenä ? Oletko sosiaalinen ja miten se näkyy opiskelussa ja työssä ? Ota selvää mitä edelliset oppimistyylit tarkoittavat ja millä tavalla / menetelmällä oppivat parhaiten ? Tarkastele itseäsi oppijana, millainen olet ? Milloin olet parhaimmillasi oppimaan asioita ?	4.Tehtävä Valitkaa jokin korkeakouluala. Valitkaa yliopisto/AMK, jossa sitä voi opiskella. Etsikää tietoa Opintopolusta ja tehkää Powerpoint/Canva, jonka voitte tarvittaessa esitellä myös muille opiskelijoille. Esityksessä tulee olla vähintään seuraavat asiat: Millaiset hakuperusteet koulutukseen on? Eli kuka voi hakea ja miten opiskelijat valitaan? Kauanko opinnot kestävät? Ja kuinka laajat ne ovat (opintopistemäärä)? Mitä opintoihin kuuluu? Mikä mielestänne vaikuttaa alassa kiinnostavalta? Mikä ei? Yllättikö joku teidät? Millaisiin työtehtäviin koulutuksella voi päätyä? Kertokaa esimerkkejä. Millaista palkkaa kyseisellä tutkinnolla voi saada? Lisätkää kuvia/videoita ja muistakaa merkitä lähteet!

1. Työllistyminen, työhaku ja dokumentit, työelämässä oppimisen paikka

1. Työelämässä oppimisen paikka, ennen harjoittelua

- Kirjaudu Wilmaan ja katso opinnot välilehdeltä sinulle valittuja tukinnon osia
- Sinulle on valittu ammatillinen tutkinnon osa, etsitään sen ammattitaitovaatimukset e-perusteista, laajuus
- Kartoitetaan Taitotehtaan henkilökunnan/omaohjaajan kanssa mahdolliset työelämässä oppimisen organisaatiot/yritykset
- Tehdään CV ja työhakemus, CVn mallipohjia on olemassa Taitotehtaalla kaksi, nro 1 on alkuvaiheessa opintoja ja nro 2 opintojen loppuvaiheessa.

1. Miten osaaminen ja ammattitaito muodostuvat?

- Asian osaaminen luo mielikuvaa ammatillisuudesta.
- Jotta voi sanoa, että osaa tai hallitsee asian, tarvitaan konkreettisia toimintatapoja, taitoja sekä kykyä toimia työympäristössä
- Osaamista voidaan mitata myös sillä, millainen on henkilön motiivi, asenne tai minäkäsitys
- Mittaamalla ominaisuuksia voidaan erottaa toisistaan hyvät-, keskitason- ja tehottomat osaajat
- Mitä taitoja tarvitaan?
  - Kykyä ennakoida työssä eteen tulevia kehityksen osa-alueita
  - Kykyä analysoida työtehtäviä ja erilaisten tilanteiden ratkaisuja
  - Uskoa omiin kykyihin

1. Miten osaaminen tunnistetaan?

Vaatii
- hyvää tulkintaa omasta työminästä
- oivalluksia itsestä
- oman tekemisen seurantaa ulkopuolisin silmin

Työelämäosaaminen jaotellaan kolmeen osaamiseen

1. Ammatillinen osaaminen eli koulutus, työtausta ja harjoittelut
2. Yleiset työelämätaidot eli viestintä-, tiimitaidot, projektihallinta ja itsensä johtaminen
3. Henkilökohtaiset vahvuudet ja kyvyt, vuorovaikutus sekä ongelmanratkaisu- ja oppimiskyky

1. Osaamisen tunnistaminen

- Haluatko neuvoa vai haluatko tulla neuvotuksi?
- Teetkö yksin vai tiimissä työtä?
- Haluatko kehittää vai seurata annettuja ohjeita?

1. Osaamisen tunnistaminen pienempiin kokonaisuuksiin

- Tieto, taito, asenne
  - Osaamisen tunnistaminen taustatekijöiden kautta
  - Millaisissa asioissa saadaan palautetta
  - Itsereflektointi
  - Palautteen saaminen
  - Perusta ”kehumisen kerho”
  - Ulkopuolisen näkemys
  - Tunnista se, mitä osaat

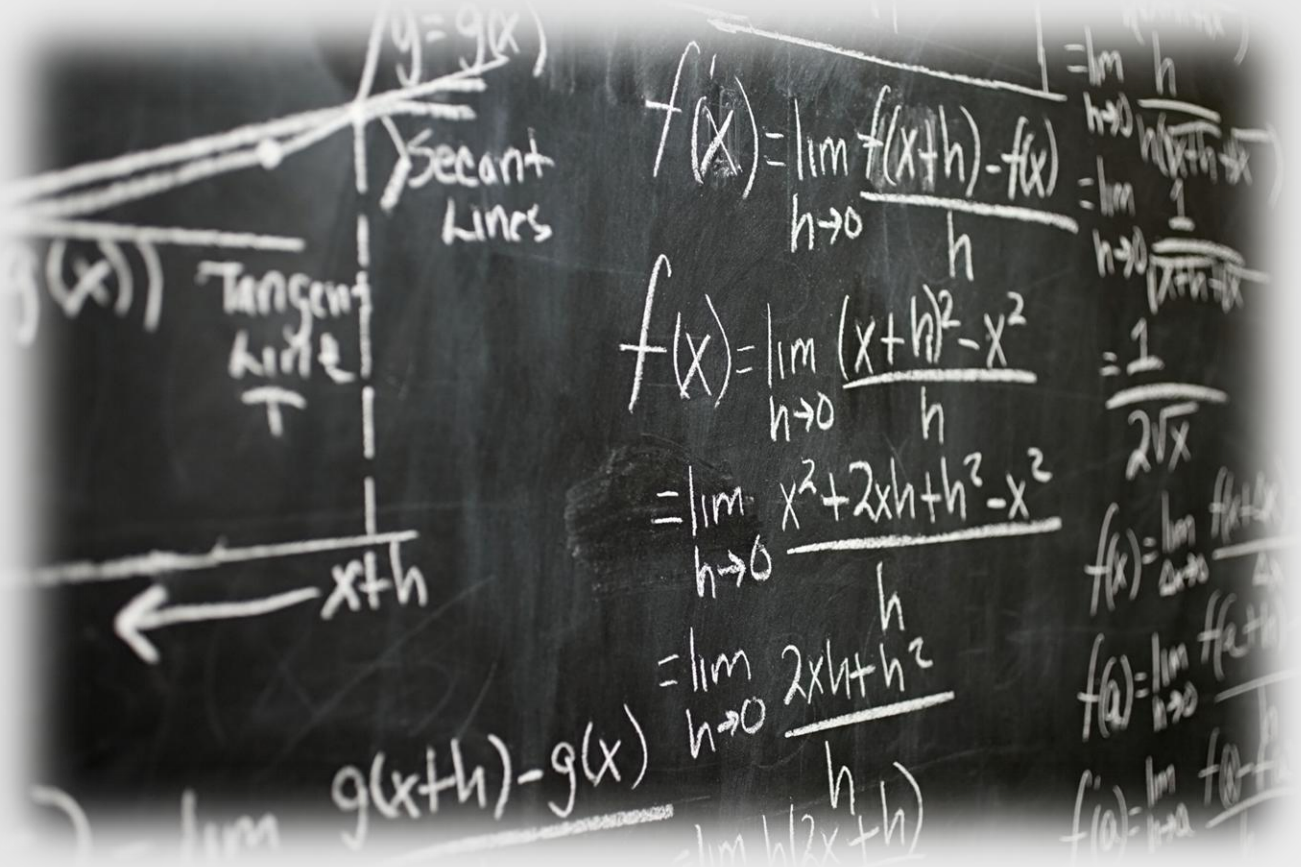
1. Mitä eri keinoja on osaamisen tunnistamiseen

Harjoituksia

- Kuusi eri osa-aluetta, osaamiskäsi
- Sitra
- Lookout –työkalu
- Palautteet

Osaamisen tunnistaminen - Jamk - Avoimet oppimateriaalit

Osaaminen näkyviin - Sitra

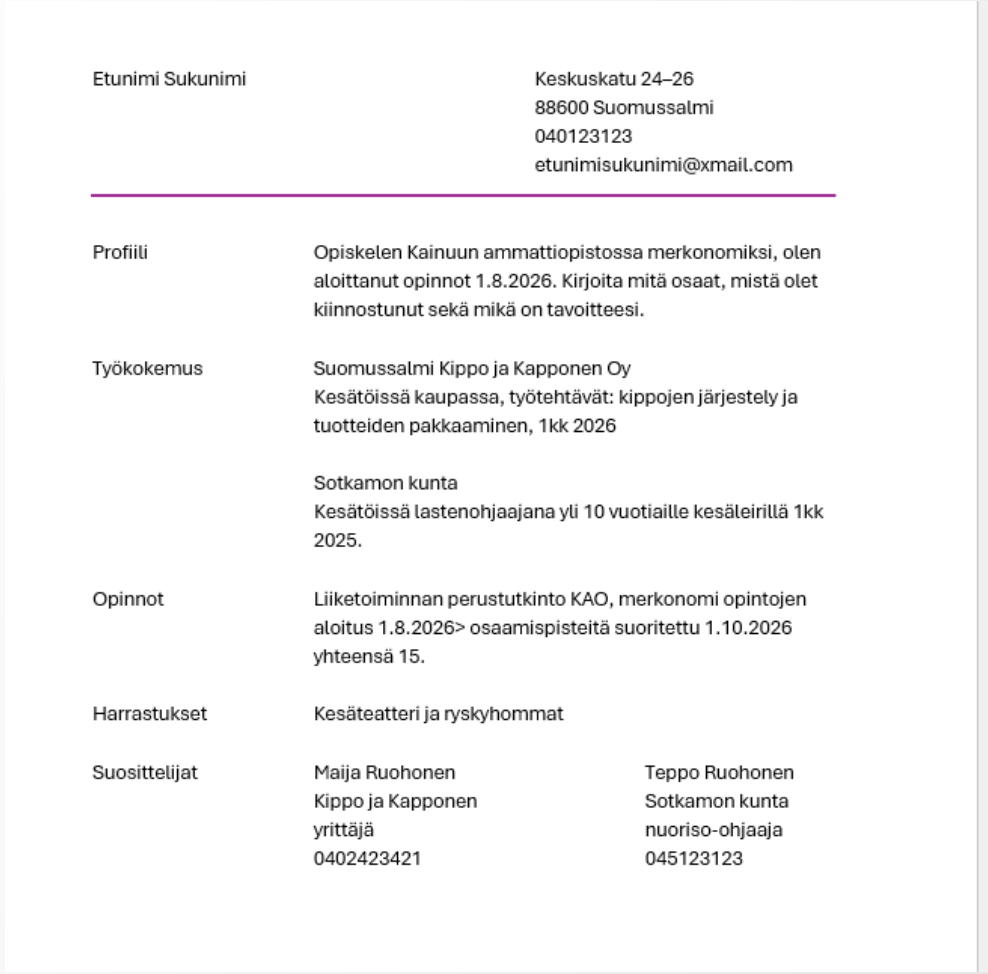
1. Mitä eri keinoja on osaamisen tunnistamiseen

- Mitä osaamista syntyy kun yhdistetään taidot ja kokemukset?
- Mitkä niistä on ydinosaamista?
- Mitä tekijöitä on täydennettävä?
- Osaaminen käytännössä?
- Miten toimin, että osaamisen vastaa työnantajan tavoitteita?
- Mitä olet saanut aikaan?
- Rakenna kehityskaari

1. Työelämässä oppimisen paikka, tehdään cv ja hakemusteksti

- Malli CV nro 1

Etunimi Sukunimi

Keskuskatu 24–26
88600 Suomussalmi
040123123
etunimisukunimi@xmail.com

Profiili	Opiskelen Kainuun ammattiopistossa merkonomiksi, olen aloittanut opinnot 1.8.2026. Kirjoita mitä osaat, mistä olet kiinnostunut sekä mikä on tavoitteesi.	
Työkokemus	Suomussalmi Kippo ja Kapponen Oy Kesätöissä kaupassa, työtehtävät: kippojen järjestely ja tuotteiden pakkaaminen, 1kk 2026 Sotkamon kunta Kesätöissä lastenohjaajana yli 10 vuotiaille kesäleirillä 1kk 2025.	
Opinnot	Liiketoiminnan perustutkinto KAO, merkonomi opintojen aloitus 1.8.2026> osaamispisteitä suoritettu 1.10.2026 yhteensä 15.	
Harrastukset	Kesäteatteri ja ryskyhommat	
Suosittelijat	Maija Ruohonen Kippo ja Kapponen yrittäjä 0402423421	Teppo Ruohonen Sotkamon kunta nuoriso-ohjaaja 045123123

- Malli hakemusteksti 3kk harjoitteluun nro 1

Olen liiketoiminnan perustutkintoa (merkonomi) opiskeleva 1. vuoden opiskelija KAOlta ja etsin työelämässä oppimisen paikka noin 3 kuukaudeksi, tutkinnon osa asiakaspalvelu 15osp.

Olen palvelualtis ja vastuullinen, ja viihdyn tehtävissä, joissa saan olla tekemisissä asiakkaiden kanssa. Minulla on hyvät valmiudet matematiikassa, mikä tukee esimerkiksi kassatyötä, laskelmia ja muita numeroihin liittyviä tehtäviä. Lisäksi ruotsin kielen taitoni on hyvä, ja pystyn palvelemaan asiakkaita myös ruotsiksi.

Minulla on hyvä keskittymiskyky. Olen myös aktiivinen somessa, ja minulla on ymmärrystä sosiaalisen median käytöstä sekä sen merkityksestä asiakaspalvelussa ja markkinoinnissa.

Kerron mielelläni lisää itsestäni ja opinnoistani henkilökohtaisesti haastattelussa.

1. Valmistautuminen soittamaan työelämässä oppimisen paikkaan

- Kun puheluun vastataan,
  - Esittäydytään >etunimi ja sukunimi
  - Kysytään onko aikaa keskustella työelämässä oppimisen jaksosta?
- Voit käyttää apuna mallitekstiä hakemuksesta
  - Mitä opiskellaan, (esim. merkonomi)
  - Missä opiskellaan (KAOlla)
  - Ensimmäinen harjoittelu
- Sovitaan tapaaminen

1. Valmistaudutaan työssäoppimispaikan haastatteluun

- Työelämässä oppimisen tapaamiseen vinkit
- Huolehdi mukaan ammattitaitovaatimukset ja sovi etukäteen omaohjaajan kanssa harjoittelun kesto, harjoittelupäivät ja työpäivän kesto
- Mieti millaisia vaatteita olisi hyvä käyttää
    - Puhtaat
    - Ehyet
    - Alalle soveltuvat
- Mene sovittuna aikana paikalle
- Kättele haastateltava

1. Valmistautuminen haastatteluun työelämässä oppimisen paikkaan

- Mitä sinulta voidaan kysyä?
  - Motivaatiota
  - Miksi haet juuri meille harjoitteluun?
  - Mitä sinun pitää oppia
  - Mikä opiskeltavassa alassa kiinnostaa
  - Mitä tiedät yrityksestä/organisaatiosta
  - Työpäivän/harjoittelun kesto
  - Tehdäänkö näyttö

1. Valmistautuminen haastatteluun työelämässä oppimisen paikkaan

- Mitä sinä voit kysyä?
  - Kuka on työpaikkaohjaaja
  - Monelta työharjoittelu alkaa, työpäivät
  - Mitä työtehtäviä tehdään
  - Ketkä on työkavereita

1. Valmistautuminen haastatteluun työelämässä oppimisen paikkaan

- Haastattelun lopussa, saat tiedon saitko harjoittelupaikan 😊 Muista kiittää
  - Sen jälkeen voit tarkentaa
    - Mihin ensimmäisenä päivänä tullaan
    - Mikä on henkilön nimi jonka tapaat ensimmäisenä päivänä
    - Kellonaika
    - Työvaatteet
    - Ruokailut
    - Tauot
    - Yhteystiedot työpaikkaohjaajalle

1. Työhakemusteksti

Esittely itsestäsi

Mitä osaamista tuot työnantajalle

Mikä on motivaatiosi

Kerro omista työominaisuuksistasi

Mitkä olisi kaksi tärkeintä asiaa, mitä toisit mukana hakemaasi työhön

Lähde Duunitori

1. Työhakemusteksti

Oma motivaatio

Soveltuvuus työhön

Työhistoria

Hyöty

Millainen olet työntekijänä

Lähde Kuntarekry

1. Lue tarkasti, mitä osaamista työhakemuksessa vaaditaan

Muista vastata kaikkiin kysymyksiin mitä työhakemuksessa kysyttiin/kerrottiin

Kaikkiin osa-alueisiin sinulla ei ole osaamista, mutta se ei haittaa

Tärkeää on, että oma osaamisesi ja työpaikan vaatimukset, toiveet ilmoituksessa kohtaavat

Työnantajat hakevat myös oikeita ”tyyppejä” sillä heillä on omat koulutusjärjestelmät, joilla kouluttaudutaan työhön sekä uramahdollisuuksiin

Tarvittavaa osaamista voi kehittää työnantajien omien koulutus- ja urapolkujen kautta

1. Tekoälyn käyttäminen työhakemustekstissä

Copilot

ChatGPT

Crate an account

Log in

Start using

[Digitaitoja työikäisille - Kajaanin ammattikorkeakoulu]

1. Työmarkkinatori

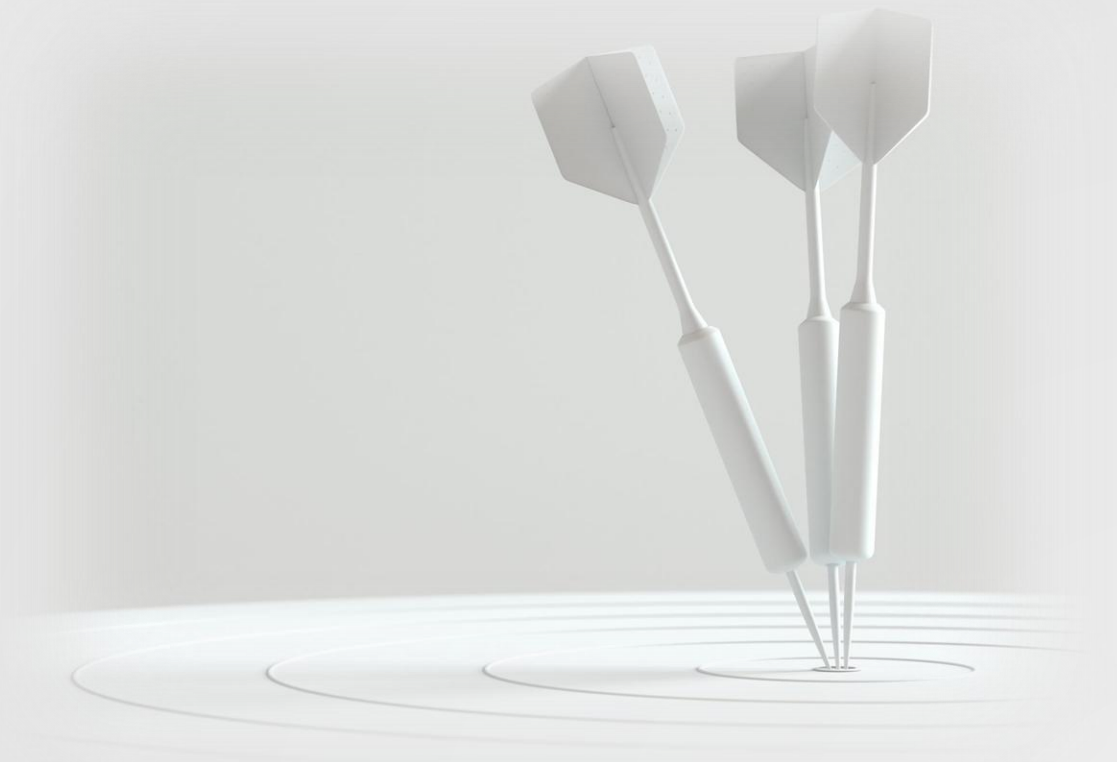
- Kirjautuminen työmarkkinatorille
- Avainsanat, osaaminen
- Profiilin täydentäminen. Huomioi, että profiilisi on julkinen, silloin työnantajat näkevät sinun tietosi
- Työkokemukset
- Koulutukset
- Pätevyydet, ajokorttiluokat, korttikoulutukset
- Kielitaito

1. Työvoimabarometri

- Mille alalle on töitä Kainuussa/Ylä-Kainuussa/Koilismaalla

- Työvoimabarometri - Etusivu

1. Piilotyöpaikat ja suorat kontaktit työpaikkoihin

- Eri arvioiden mukaan jopa 70-80% kaikista työpaikoista täytetään ilman julkista ilmoittelua
  - Verkostot
  - Suorat haut
  - Sisäiset suosittelijat
  - Kontakti ja soitto perään
- Avoin hakemus
- HiljainenRekry.fi
- Tekoäly
- Ura-apuri.fi
- Mitkä ovat sinun verkostoja uuden työpaikan haun näkökulmasta?
- Kuka on yrityksessä avainhenkilö rekrytoinnissa?
  - Miten toimit jos sinut ohjataan uudelleen seuraavalle ja et saa häntä puhelimessa kiinni
- Työmarkkinatorille oikeat avainsanat itsestä

1. Linkit

- https://tyomarkkinatori.fi/henkiloasiakkaat/avoimet-tyopaikat
- https://duunitori.fi/tyopaikat/
- https://www.kuntarekry.fi/
- Valtiolle.fi hakijaportaali
- LinkedIn: Kirjaudu sisään tai rekisteröidy
- https://www.jobly.fi/tyopaikat
- https://go-on.fi/tyonhakijalle/avoimet-tyopaikat/
- https://wulffworks.fi/avoimet-tyopaikat/
- https://www.bolt.works/
- https://www.barona.fi/tyopaikat/
- https://kairest.fi/
- https://www.staffpoint.fi/tyonhakijat-ja-tyontekijat
- Osaamistarvekompassi
- Urataidot

- Duunitori
- Työterveyslaitos

1. Arvioitava tehtävä

1. Etsi internetistä itsellesi sopiva työpaikka, jota voit hakea ja linkitä sivu tehtävän palautukseen

- Laadi CV työhakemusteksti kyseiseen työpaikkaan
- Valmistaudu työhaastatteluun ja osallistu työhaastatteluharjoitukseen (opettaja toimii haastattelijanasi)

2. Uusi harjoittelupaikka
    - Sopivan harjoittelupaikan etsiminen
    - Soitto, tapaaminen, haastattelu

2. Itsetuntemus ja osaamisidentiteetti

2. Itsetuntemus ja osaamisidentiteetti **tavoitteet:**

- <u>Opiskelija:</u>
- tiedostaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
- tunnistaa ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan ja mahdollisuuksiaan
- tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- tekee näkyväksi omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tietää oppimiseen vaikuttavia tekijöitä sekä opiskelustrategioita ja -tekniikoita
- tunnistaa itselleen sopivia tapoja oppia

2. Itsetuntemus

- Mitä itsetuntemus tarkoittaa?
- Kuka minä olen: ajatukset, tunteet, toiveet, tarpeet, vahvuudet, arvot, kehittymisen kohteet….
- Itseluottamus, itsensä arvostaminen, luonteenpiirteet…
- Kyky tehdä itsenäisiä valintoja, epävarmuuden sietäminen..
- Muuttuviin ja erilaisiin elämäntilanteisiin valmistautuminen…

2. Osaamisidentiteetti

- Käsitys itsestä:
- vastuunottaminen itsestä ja tekemisistään, jaksaminen arjessa, itsestä huolehtiminen
- oppijana
- osaajana
- työntekijänä
- elinikäisenä oppijana
- miten kehittyä ihmisenä, oppijana , työntekijänä

2. Vahvuudet ja taidot

- Henkilökohtaiset vahvuudet voivat olla esim. luonteenpiirteitä ja ihmistä kuvailevia ominaisuuksia.
- Taidot liittyvät siihen, mitä henkilö osaa tehdä esimerkiksi työssä. Henkilökohtaiset vahvuudet ja taidot kehittyvät opinnossa, työssä, harrastuksissa ja vapaa-ajalla.
- On tärkeää tunnistaa omat vahvuudet ja taidot, joista on hyötyä ammattialan työtehtävissä. Vahvuuksia ja taitoja on myös mahdollistaa kehittää.

2. Vahvuudet

- luotettava, rehellinen, vastuuntuntoinen, huolellinen, tunnollinen, käytännöllinen, realistinen, harkitseva, varovainen, tarkka, pitkäjänteinen, sinnikäs, ahkera, täsmällinen, järjestelmällinen, suunnitelmallinen, johdonmukainen kärsivällinen, rento, rauhallinen, itseensä luottava, joustava, ennakkoluuloton, suvaitsevainen, avarakatseinen, positiivinen, iloinen, huumorintajuinen, reipas, sosiaalinen, ystävällinen

2. Jatkuu

- utelias, valpas, tiedonhaluinen, oppimishaluinen, oppimiskykyinen, pohdiskeleva, kriittinen, kekseliäs, luova empaattinen, sovitteleva, tunteellinen, avoin, yhteistyöhaluinen, palveluhenkinen, nopea, kunnianhimoinen, kilpailuhenkinen, yritteliäs, päättäväinen, jämäkkä, vakuuttava, sanavalmis, itsenäinen, oma-aloitteinen, aktiivinen, innokas, rohkea.

2. Taitoja

- Esiintymistaito, asiakaspalvelutaidot, rakentamistaidot, ryhmätyötaito, myyntitaidot, organisointitaito, tiedonhankintataito, huolehtivainen, suunnittelutaito, keskustelutaito, kielitaito, ongelmanratkaisutaito, kuuntelutaito laskutaito, kirjallinen ilmaisutaito, sovittelutaito, looginen päättelykyky, kyky työskennellä itsenäisesti, neuvottelutaito Tietotekniset taidot, Mitkä? _____

2. Omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä

- Vahvuudet:

- Missä asioissa olet hyvä?
- Mitkä ovat sinun vahvuudet?
- Missä asioissa olet onnistunut?
- Oletko saanut palautetta? Millaista palautetta?
- Miten olet hyödyntänyt palautetta?

2. Opintojen eteneminen

- Mitä tutkinnon osaa opiskelet nyt?
- Mitä olet jo opiskellut / suorittanut?
- Paljonko on opintopisteitä suoritettuna?
- Mitä opintoja on vielä suorittamatta?
- Miten olet onnistunut opinnoissasi?
- Mitkä asiat vaikuttavat opintojen etenemiseen?
- Oletko suunnitellut opintojen etenemistä? Miten?

2. Arvioitava tehtävä

- Missä asioissa olet hyvä?
- Mitkä ovat sinun vahvuudet?
- Missä asioissa olet onnistunut?
- Mitä osaamista sinulla on?
- Oletko saanut palautetta? Millaista palautetta?
- Miten olet hyödyntänyt palautetta?
- Mitä tutkinnon osaa opiskelet nyt?
- Mitä olet jo opiskellut / suorittanut?
- Paljonko on opintopisteitä suoritettuna?
- Mitä opintoja on vielä suorittamatta?
- Miten olet onnistunut opinnoissasi?
- Mitkä asiat vaikuttavat opintojen etenemiseen?
- Oletko suunnitellut opintojen etenemistä? Miten?

3 Urasuunnittelu

3. Urasuunnittelua

- HOKS yhteydessä laaditaan urasuunnitelma. Urasuunnitelma on sinun oma suunnitelmasi, jonka laatiminen jatkuu läpi opintojen.
- Olet valinnut urasuunnittelun valitsemalla koulutusalan, jota opiskelet.
- Urasuunnitelma voi muuttua montakin kertaa opiskelun ja elämän aikana.
- Mitä taitoja tarvitset urasuunnittelussa?
- Mistä saat taitoja? Mitä tekemällä kartutat taitoja?
- Miten saat lisää taitoja nyt ja tulevaisuudessa opiskeluun, työhön ja harrastuksiin?

3. Taidot ja Vahvuudet

- Taidot:

- Millaisia taitoja sinulla on jo ?
- Millaisia kehittämiskohteita löydät itsestäsi ?
- Taidot kehittyvät opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja vapaa-ajalla.
- Millaisia teemoja pidät erityisesti kiinnostavina opinnoissasi, työelämässä ja harrastuksissa ?
- Miten kuvailisit itseäsi opiskelija ja/tai työyhteisön jäsenenä ?
- Oletko sosiaalinen ja miten se näkyy opiskelussa ja työssä ?

3. Miten opit

Auditiivinen, kuulemalla 	Visuaalinen, näkemällä
Lukemalla 	Kinesteettinen, tekemällä

3. Tehtävä

- Mitä taitoja tarvitset urasuunnittelussa?
- Mistä saat taitoja? Mitä tekemällä kartutat taitoja?
- Miten saat lisää taitoja nyt ja tulevaisuudessa opiskeluun, työhön ja harrastuksiin
- Millaisia taitoja ja osaamista sinulla on jo?
- Millaisia kehittämiskohteita löydät itsestäsi?
- Taidot kehittyvät opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja vapaa-ajalla.
- Millaisia teemoja pidät erityisesti kiinnostavina opinnoissasi, työelämässä ja harrastuksissa?
- Miten kuvailisit itseäsi opiskelija ja/tai työyhteisön jäsenenä?
- Oletko sosiaalinen ja miten se näkyy opiskelussa ja työssä?
- Ota selvää mitä edelliset oppimistyylit tarkoittavat ja millä tavalla / menetelmällä oppivat parhaiten?
- Tarkastele itseäsi oppijana, millainen olet?
- Milloin olet parhaimmillasi oppimaan asioita?

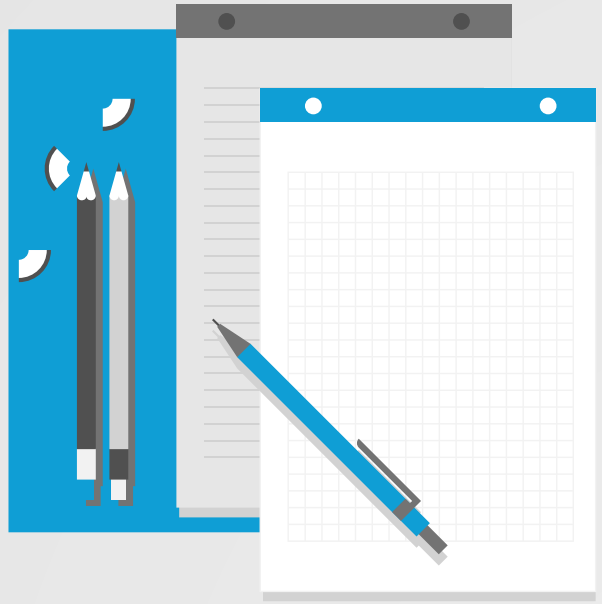
4. Jatko-opinnot osana urasuunnittelua

4. Tiedonhaku

Opiskelija

- käyttää erilaisia tietolähteitä ja ohjauspalveluja urasuunnittelussa
- tunnistaa elinikäisen oppimisen merkityksen muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa

4. Ammattikorkeakoulu (AMK)

Ammattikorkeakoulututkinto on korkeakoulututkinto, joka antaa valmiudet asiantuntija-, suunnittelu- ja kehittämistehtäviin omalla alalla.

Tutkintonimikkeitä esimerkiksi: tradenomi (AMK) ja sairaanhoitaja (AMK)

Laajuudeltaan AMK-tutkinnot ovat 210, 240 ja 270 opintopistettä (op)

Opintojen ohjeellinen kesto on 3,5-4,5 vuotta.

4. Ammattikorkeakoulututkinnon rakenne (210 op laajuinen tutkinto)

Perusopinnot: 60 op

Ammattiopinnot: 90 op

- opiskelija valitsee osa-alueen, josta hankkii itselleen asiantuntijuuden

Valinnaiset ja vapaasti valittavat opinnot: 15 op

- voi suorittaa mahdollisesti myös muualla, kuin omassa koulussa, esim. yliopistoissa

Harjoittelut: 30 op

- Voi suorittaa Suomessa tai ulkomailla

Opinnäytetyö: 15 op

- Opiskelija syventää osaamistaan omalla erikoistumisalueellaan

4. Yliopisto

- Yliopistotutkinto on korkeakoulututkinto, joka antaa valmiudet asiantuntija-, suunnittelu- ja kehittämistehtäviin omalla alalla.
- Käytössä kaksiportainen tutkintojärjestelmä (kandi + maisteri)
- Laajuudeltaan kandidaatin tutkinto on 180 op ja maisterin tutkinto on 120 op, yhteensä 300 op
- Opintojen ohjeellinen kesto on 5 v
- Tutkintonimikkeitä esimerkiksi: Kauppatieteiden maisteri (KTM), Filosofian maisteri (FM), Terveystieteiden maisteri (TtM)

4. Yliopistotutkinnon rakenne (kandidaatti + maisteri 300 op, 5 v)

Esim.

- Perusopinnot 25 op
- Kieli- ja viestintäopinnot 15 op
- Menetelmäopinnot 20 op
- Pääaineopinnot 130 op
- Sivuaineopinnot 60 op
- Opinnäytetyö 30 op
- (Harjoittelu) 20 op

4. Hakeminen korkeakouluun

Hakeminen tapahtuu täyttämällä hakulomakkeen Opintopolussa (opintopolku.fi).

- Lomakkeen täyttäminen ei vaadi kirjautumista, mutta mikäli kirjautuu pankkitunnuksilla, niin lomakkeelle täytetään automaattisesti hakijan henkilötiedot.

Korkeakoulujen kevään 1. yhteishaku tammikuussa (englanninkieliset koulutukset, taidealat, näyttelijäkoulutus) ja kevään 2. yhteishaku maaliskuussa (”päähaku”, elo/syyskuussa alkavat koulutukset) ja syksyn yhteishaku syyskuussa (tammikuussa alkavat koulutukset)

Ammatillisen perustutkinnon suoritettuasi olet ammattikorkeakouluun hakiessasi mukana sekä todistusvalinnassa että valintakoevalinnassa, mutta yliopistoon hakiessasi vain valintakoevalinnassa.

4. Todistusvalinta AMK

Todistusvalinnassa huomioidaan kaikki 1.8.2025 alkaen suoritetut toisen asteen ammatilliset perustutkinnot.

- Huom. Ei näyttötutkinnot!

Todistusvalinnassa huomioidaan seuraavien kolmen yhteisen tutkinnon osan arvosanat:

- viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen sekä yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Lisäksi huomioidaan tutkinnon painotettu keskiarvo, joka lasketaan siten, että kunkin numeerisesti arvioidun kokonaisuuden arvosana kerrotaan osaamispistemäärällä: Esim. Sähkö- ja automaatiotekniikan perusosaaminen, 45 osp, arvosana 3 = 45 x 3 = 135. Nämä kerrotut arvosanat lasketaan yhteen ja jaetaan summa numeerisesti arvioitujen opintojen laajuudella.

Ammatillisen perustutkinnon todistuksesta voi saada enimmillään 150 pistettä. Voit laskea omat pisteesi todistusvalinnan pistelaskurilla: Todistusvalinnan pistelaskuri – Ammattikorkeakouluun.fi

Koulutuksenjärjestäjä saa kunkin hakijan pisteet suoraan KOSKI-palvelusta, kun ne on tallennettu sinne viimeistään ilmoitettuun määräaikaan mennessä

4. Todistusvalinnan kynnysehto

Hakukohteelle voidaan asettaa jokin kynnysehto, esim. matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, arvosana 4

Hakijan tulee täyttää kynnysehto voidakseen tulla valituksi todistusvalinnalla kyseiseen koulutukseen

Kynnysehto tulee täyttää täysin riippumatta muista tutkinnon osien arvosanoista tai muista yhteispisteistä

Kynnysehdot on aina mainittu Opintopolussa hakukohteen kohdalla

4. Valintakoevalinta AMK

AMK-valintakoe on käytössä suurimmalla osalla AMK-aloista:

- Humanistinen ala ja kasvatusala
- Kulttuuriala (yksittäiset kulttuurialan hakukohteet käyttävät AMK-valintakoetta)
- Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn ala
- Luonnonvara-ala
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- Merenkulun ala
- Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoito-ala
- Tekniikan ala

AMK-valintakoe mittaa hakijan valmiuksia AMK-opintoihin ja siihen ei ole ennakkomateriaalia

Kokeen voi suorittaa missä tahansa ammattikorkeakoulussa, riippumatta siitä, mihin on hakenut. Hakulomakkeella ilmoittaudutaan valintakokeeseen, eikä erillistä kutsua tule.

4. Valintakoevalinta yliopistot

- 9 kansallista valintakoetta, jotka nimetty kirjaimin A-I
- Rakenne: yhteinen osio + eriytyvät osiot
- Kokeen voi suorittaa lähimmässä mahdollisessa yliopistossa, riippumatta siitä, mille paikkakunnalle on hakenut.
- Lisätietoa täältä: Valintakokeet - Yliopistovalinnat.fi
- Joillakin aloilla on käytössään soveltuvuuskokeet, joihin tulee kutsu sen jälkeen, jos on saanut valintakokeessa tarpeeksi pisteitä.
  - Ilman soveltuvuuskokeeseen osallistumista ei voi tulla valituksi koulutukseen.
  - Soveltuvuuskoe mittaa hakijan soveltuvuutta kyseiselle alalle esim. haastatteluin, ryhmätehtävin tai aineistotehtävin.

4. Opiskelijavalinnan tulokset

- Kun tulokset ovat valmiit (heinäkuun alussa), niin saat niistä kirjeen siihen sähköpostiisi, jonka olet hakulomakkeella ilmoittanut.
- Tuloskirjeessä on linkki, jota kautta pääset ottamaan paikan virallisesti vastaan
  - Huom! Paikka tulee vastaanottaa määräaikaan mennessä, tai menetät opiskelupaikkasi! Sinun tulee myös ilmoittautua läsnäolevaksi/poissaolevaksi seuraavalle lukuvuodelle.

  - Täältä lisätietoa: Korkeakoulujen yhteishaun valintojen tulokset - Opintopolku

4. Ensikertalaisuus

Korkeakoulut ovat velvoitettuja varaamaan osan yhteishaussa olevista opiskelupaikoista ensimmäistä korkeakoulupaikkaa hakeville -> parantaa ensikertalaisten asemaa

Olet ensikertalainen, jos

- sinulla ei ole yhteishaun hakuajan loppuun mennessä suoritettua Suomen koulutusjärjestelmän mukaista ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkintoa

JA

- et ole ottanut vastaan opiskelupaikkaa ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkintoon johtavasta koulutuksesta, joka on alkanut syksyllä 2014 tai sen jälkeen (koskee myös siirtohakuja).

4. Maahanmuuttajat ja vieraskieliset

- Mikäli et ole Suomen kansalainen, etkä EU -maan kansalainen, niin sinulta voidaan periä yhteishaussa hakemismaksu 100 €, joka tulee maksaa heti lomakkeen lähetettyäsi

- Sekä ammattikorkeakoulut että yliopistot perivät lukuvuosimaksun opiskelijoilta, jotka suorittavat vieraskielisen koulutuksen. Lukuvuosimaksu ei kosketa EU- ja ETA-alueen eikä Sveitsin kansalaisia.

4. Tärkeimmät tietolähteet

- Opintopolku
  - - pääasiallisin tietolähde suomalaisen koulutusjärjestelmän
  - tarjoamista vaihtoehdoista
  - - koulutusportaali, jonka kautta tapahtuu haku jatko-opintoihin
  - https://opintopolku.fi/konfo/
- Oppilaitosten omat sivut
  - - tarkemmat tiedot koulutuksista
  - Aineenopettaja, matematiikka, fysiikka, kemia ja tietojenkäsittelytiede | Itä-Suomen yliopisto (uef.fi)
- Muut tietolähteet
  - - tiedonhaku ja täydentävä tietosisältö
  - Ammattitieto - Työmarkkinatori (tyomarkkinatori.fi)

4. Ohjauspalvelut oman urasuunnittelun apuna

- Voit saada apua omaan urasuunnitteluusi ja jatko-opintopaikkojen miettimiseen mm. seuraavilta tahoilta
  - Oma opinto-ohjaajasi KAO:lla
  - Työllisyyspalvelut
  - Taitotehtaan henkilökunta

4. ARVIOITAVA TEHTÄVÄ: TIEDONHAKU KORKEAKOULUALASTA YKSIN TAI PAREITTAIN

Valitkaa jokin korkeakouluala. Valitkaa yliopisto/AMK, jossa sitä voi opiskella. Etsikää tietoa Opintopolusta ja tehkää Powerpoint/Canva, jonka voitte tarvittaessa esitellä myös muille opiskelijoille. Esityksessä tulee olla vähintään seuraavat asiat:

1. **Millaiset hakuperusteet koulutukseen on?** Eli kuka voi hakea ja miten opiskelijat valitaan?
2. **Kauanko opinnot kestävät?** Ja kuinka laajat ne ovat (opintopistemäärä)?
3. **Mitä opintoihin kuuluu?**
4. **Mikä mielestänne vaikuttaa alassa kiinnostavalta? Mikä ei?** Yllättikö joku teidät?
5. **Millaisiin työtehtäviin koulutuksella voi päätyä?** Kertokaa esimerkkejä.
6. **Millaista palkkaa kyseisellä tutkinnolla voi saada?**
7. **Lisätkää kuvia/videoita ja muistakaa merkitä lähteet!**

Opintoseteli

- *Opintosetelillä voit opiskella maksutta 30 opintopisteen verran Opin.fi-palvelusta löytyviä avoimen korkeakoulun opintoja.*

- ***Ketkä voivat saada opintosetelin?***
- *Suoritit ensimmäisen toisen asteen tutkinnon Suomessa (ylioppilastutkinto, ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto) 1.12.2025-31.7.2028 välisenä aikana. Olit valmistumispäivänä alle 29-vuotias.*
- *(suoraa lainausta Opintoseteli - Opin.fi)*

Opintoseteli

- *Olet hakenut korkeakoulujen kevään ensimmäisessä tai toisessa yhteishaussa tai syksyn yhteishaussa, etkä ole saanut tai ottanut vastaan tarjottua tutkinto-opiskelupaikkaa näissä yhteishauissa tai aiemmin.*

- *Huomaathan, että esimerkiksi keväällä 2026 valmistuneiden ei ole ollut pakko hakea kevään 2026 yhteishaussa, vaan he voivat hakea myös syksyllä 2026 ja viimeistään kevään 2027 yhteishaussa.*

- Suoraa lainausta Opintoseteli - Opin.fi

Väyläopinnot

- *Väyläopinnot sopivat niille, jotka:*

- *tähtäävät tutkintokoulutukseen*
- *haluavat suorittaa opintoja omaan tahtiin esim. työn ohessa, eikä päätoiminen opiskelu ole mahdollista*
- *haluavat käyttää välivuoden hyödyksi*
- *haluavat esim 45 opn opinnot suoritettuaan hakea erillishaussa tutkinto-opiskelijaksi ja jatkaa tutkintokoulutuksessa suoraan toisen vuoden opinnoilla tai jatkaa avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijana ja hakea myöhemmin tutkinto-opiskelijaksi*

Väyläopinnot

- *Väyläopinnoissa suoritetaan tutkintokoulutuksen ensimmäisen vuoden opinnot (45 op). Voit aloittaa opinnot sinulle sopivana ajankohtana huomioiden opintojaksojen toteutusajankohdat ja edeltävyysehdot. Opintojen sujumisen näkökulmasta on useissa koulutuksissa paras aika aloittaa väyläopinnot syksyisin. Suoritettuasi väyläopinnot voit hakea erillishaussa Kajaanin ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijaksi.*
- Suoraa lainausta KAMK Väyläopinnot - Kajaanin ammattikorkeakoulu

Lähteet

Ammattikorkeakouluun – www.ammattikorkeakouluun.fi – luettu 9.2.2026

Elinikäisen ohjauksen käsikirja TEM luettu 25.6.2026 Elinikäisen ohjauksen käsikirja

HUMAK Lookout –työkalu luettu 4.3.2026

JAMK Osaamisen tunnistaminen – Osaamisen tunnistaminen – Jamk – Avoimet oppimateriaalit – luettu 2.3.2926

Kohti ammattikorkeakoulua – www.kohtikorkeakoulua.fi – luettu 9.2.2026

Opintopolku – www.opintopolku.fi – luettu 9.2.2026

Opin.fi luettu 22.9.2026 Avaa ajattelusi - Opin.fi

Osaamispolku – Urataidot – luettu 12.3.2026

Osaamistarvekompassi – www.osaamistarvekompassi.fi – luettu 12.3.2026

Sitra – Osaaminen näkyviin – www.sitra.fi – luettu 4.3.3036

Työvoimabarometri www.tyovoimabarometri.fi luettu 4.3.2026

Väyläopinnot luettu 22.9.2026 Väyläopinnot - Kajaanin ammattikorkeakoulu

Yliopistovalinnat – www.yliopistovalinnat.fi – luettu 9.2.2026

Kuvat Taitotehtaan ja kuvapankkikuvat O365

Työpaikkaohjaajakoulutus

Suomussalmen Taitotehdas

Päivitetty 4.11.2026

Liite 5

SUOMUSSALMI
Euroopan unionin osaraholttama
kao.fi
Elinvoimakeskus

Tavoitteet ja sisältö

- Ennen koulutusta sinulla on:
  - Soveltuva koulutus ja työkokemus ohjata ammatillisen koulutuksen opiskelijaa
  - Mahdollisuus ohjata opiskelijaa saavuttamaan ammattitaitovaatimukset
  - Kehittymisen halu ja innokkuutta toimia opiskelijan työpaikkaohjaajana
- Koulutuksen jälkeen hallitset:
  - Mitä on ohjaaminen ja perehdyttäminen
  - Ammatillisen koulutuksen rakenteet
  - Koulutuksen rahoitusmuodot
  - E-perusteista ammattitaitovaatimukset
  - Vieraskieliset ohjattavana
  - Arvioinnin näytössä ja työelämässä oppimisen jaksolla

Työpaikkaohjaajakoulutus on tarkoitettu työntekijälle joka:

- toimii työpaikkaohjaajana opiskelijalle, joka opiskelee ammattiin Kainuun ammattiopistossa, Suomussalmen Taitotehtaalla
- on kiinnostunut työpaikkaohjaajan työstä
- on työntekijä, tiimivastaava, esihenkilö

Koulutuksen rakenne

Opetuskerta 1

- Suomalainen koulutusjärjestelmä
- Apusanat opiskelijan vahvuuksista
- Työpaikkaohjaajan ominaisuudet
- Terminologia

- Opetuskerta 2
  - Koulutussopimus
  - Oppisopimus
  - Perehdyttäminen/ohjaaminen
  - Ohjaamisen vaiheet

- Opetuskerta 3
  - Opiskelijan velvollisuudet ja vastuut
  - Rahoitusmuodot opiskelulle
  - E-perusteet
  - Oppimisen tuki ja erityinen tuki
- Opetuskerta 4
  - Arviointi
  - Perustutkinto / ammattitutkinto / erikoisammattitutkinto
  - Työelämäpalaute

Tavoitteet opetuskerta 1

Suomalainen koulutusjärjestelmä

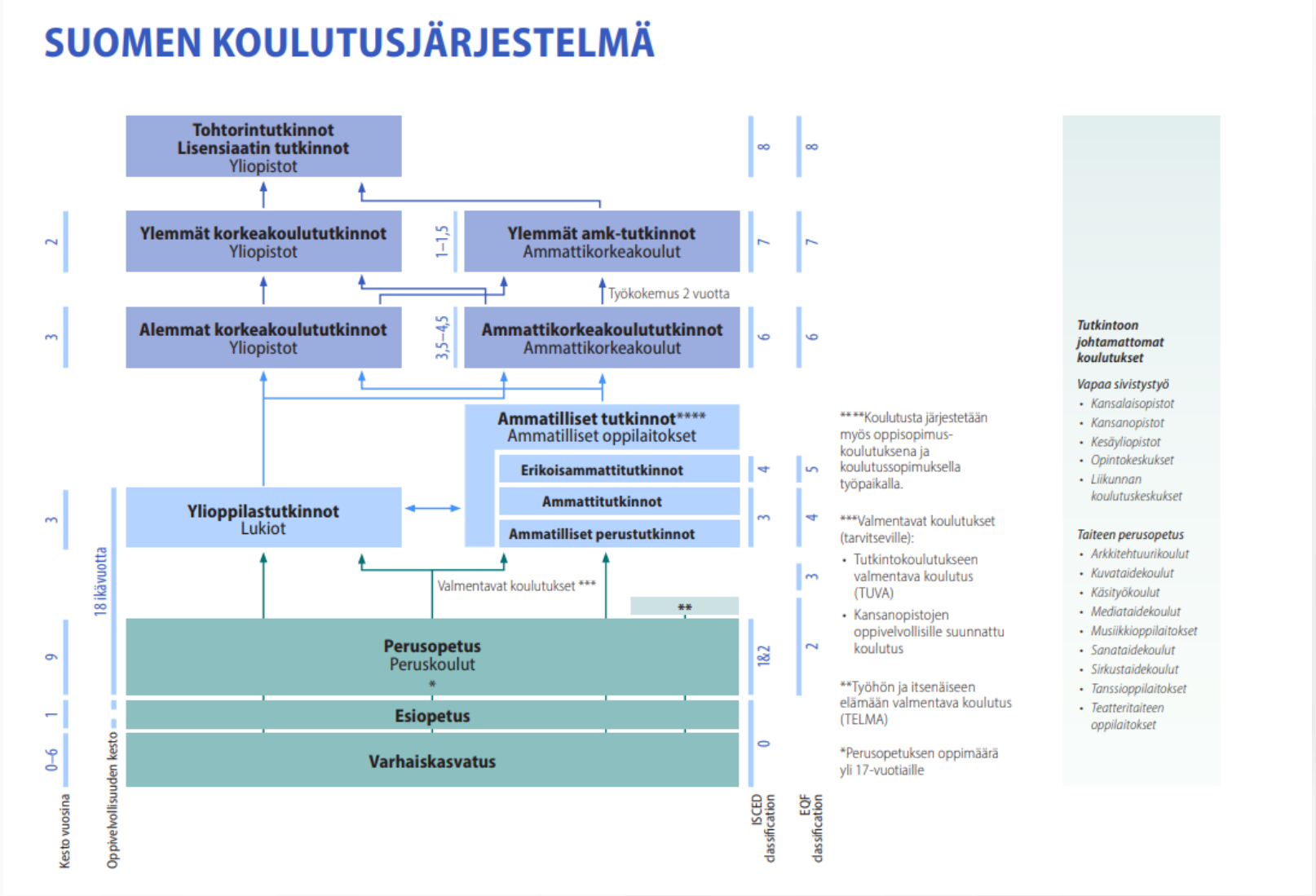

Apusanat opiskelijan vahvuuksista

Terminologia

Työpaikkaohjaajan ominaisuudet

Suomen koulutusjärjestelmä Suomen koulutusjärjestelmä

Työpaikkaohjaajan oma opintopolku

Mitä tutkintoon johtavia koulutuksia olet suorittanut?

Mitä täydennyskoulutuksia olet opiskellut?

Mitä vahvuuksia työpaikkaohjaajalla on?

Mitä sanoja voi käyttää opiskelijalle palauteen yhteydessä?

- Luotettava
- Rehellinen
- Vastuuntuntoinen
- Huolellinen
- Tunnollinen
- Käytännöllinen
- Harkitseva
- Varovainen
- Tarkka
- Pitkäjänteinen
- Sinnikäs
- Ahkera
- Täsmällinen
- Järjestelmällinen
- Rento
- Rauhallinen
- Itseensä luottava
- Ennakkoluuloton
- Avarakatseinen
- Positiivinen
- Iloinen
- Huumorintajuinen
- Reipas
- Sosiaalinen
- Ystävällinen
- Empaattinen
- Sovitteleva
- Avoin
- Yritteliäs
- Päättäväinen
- Jämäkkä
- Vaikuttava
- Sanavalmis
- Itsenäinen
- Aktiivinen
- Innokas
- Rohkea
- Utelias
- Valpas
- Tiedonhaluinen
- Oppimishaluinen
- Pohdiskeleva
- Kekseliäs
- Luova
- Yhteistyöhaluinen
- Palveluhenkinen
- Nopea
- Kunnianhimoinen
- Kilpailuhenkinen
- Suunnitelmallinen
- Johdonmukainen
- Kärsivällinen

Mitä odotuksia työpaikkaohjaajan tehtävästä?

- Kirjataan yhdessä

Mitä taitoja työpaikkaohjaajalla tulisi opiskelijan ohjaamisessa?

Terminologia

- Ammatillinen perustutkinto 180 osp
  - Opiskellaan ammattiin tärkeimmät asiat
  - Ei tarvitse olla työkokemusta työstä, jota haluaisi tehdä
  - Peruskoulun jälkeinen tutkinto
  - Arviointi T1-K5
- Ammattitutkinto 150 osp (pääsääntöisesti)
  - Sopii, joilla on työkokemusta omalta alalta, muutaman vuoden ajalta
  - Syventää ammatillista osaamista
  - Arviointi hyväksytty/hylätty
- Erikoisammattitutkinto 180 osp (pääsääntöisesti)
  - On jo paljon työkokemusta ja osaamista alalta
  - Ammatin vaikeimmat työt
  - Arviointi hyväksytty/hylätty

Terminologia ammattikoulutuksen_sanastoa_helpolla_kielella_vierko.pdf

- Yhteiset tutkinnon osat YTO yhteensä 35 osp
  - Viestintä- ja vuorovaikutusopinnot 11 osp
  - Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot 6 osp
  - Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen 9 osp
- Ammatilliset tutkinnon osat
  - Tietoja ja taitoja joita tarvitaan työssä
- Osp
    - Osaamispiste kertoo opiskelun määrän
    - Eri lähteistä, 1 osp on opiskelua noin 11-20h
- Ammattitaitovaatimukset
  - Ammatti jota opiskellaan ammattiin liittyvät vaatimukset
- Vaatimus
    - Täytyy osata asia

Terminologia

- Osaamisen tunnistaminen
  - Mitä jo osaat, koulu- ja työtodistukset, harrastukset
- Osaamisen tunnustaminen
  - Opettaja tai opinto-ohjaaja varmistaa osaamisen ja ajantasaisuuden
  - Ei opiskella asiaa, jonka jo osaa
  - Opiskeluaika voi lyhentyä
- Osaamisen hankkiminen
  - Opiskellaan ja harjoitellaan tietoja sekä taitoja, koulussa ja työpaikalla sekä verkko-oppimisalustoilla kotona
- Osaamisen osoittaminen
  - Osaaminen osoitetaan näytöissä ja työtehtävissä
  - Näytössä opettaja ja työpaikkaohjaaja vertaa osaamista ammattitaitovaatimuksiin

Terminologia

- HOKS
  - Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelma
- Yksilöllisyys
  - Opiskelijan tarvitsema osaaminen, oppimisvalmiudet ja urasuunnitelmat
  - Opintojen sisältö ja kesto voi vaihdella eri opiskelijoilla
- Työelämälähtöisyys
  - Koulutusta suunnitellaan sekä toteutetaan työelämän kanssa yhdessä.

Terminologia

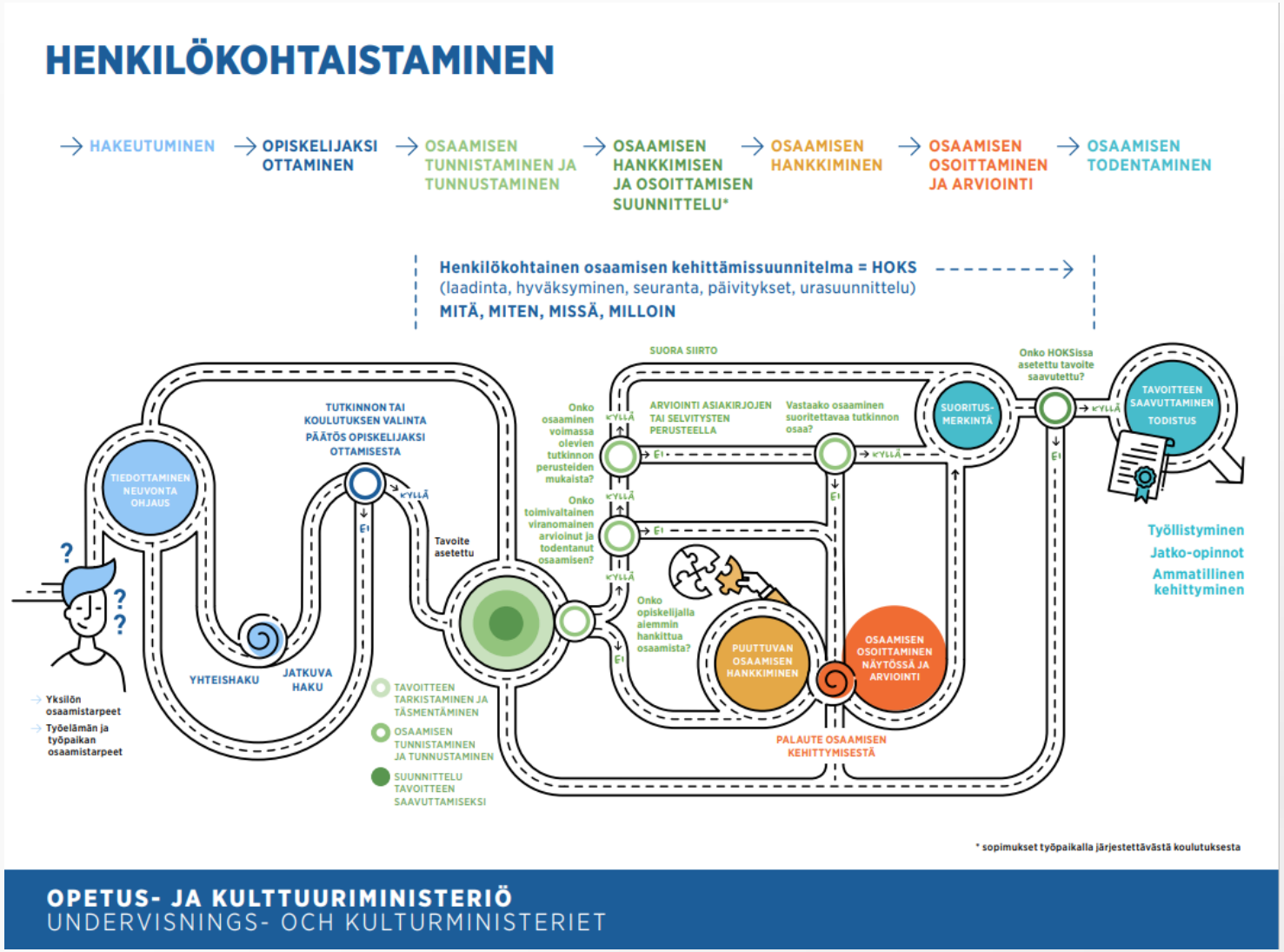
- Työpaikalla tapahtuva oppiminen
  - Tehdään työtä ja samalla opiskellaan ammattia
- Koulutussopimus
  - Työtä tehdään työpaikalla
  - Osa opiskelua
  - Opiskelija ei saa palkkaa
  - Oppilaitos ja työpaikka tekevät koulutussopimuksen, sähköinen/paperinen
- Oppisopimus
  - Tehdään työtä työpaikalla työpaikkaohjaajan ohjauksessa
  - Työstä saa palkkaa
  - Oppilaitos, työpaikka ja opiskelija tekee oppisopimuksen sähköinen/paperinen

Info-osio

- Oppivelvollinen
  - Koskee kaikkia Suomessa vakinaisesti asuvia lapsia.
  - Oppivelvollisuus päättyy
    - kun oppivelvollinen täyttää 18-vuotta
    - tai hän on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon. (Oppivelvollisuus | Opetushallitus)
- Opin.fi
- Mikä on opintoseteli? Etsitään tieto yhdessä.

- Perustutkinnoissa uudet tutkinnonperusteet 1.8.2026 alkaen

Henkilökohtaistaminen OPH

SUOMUSSALMI

Euroopan unionin osaraohittama

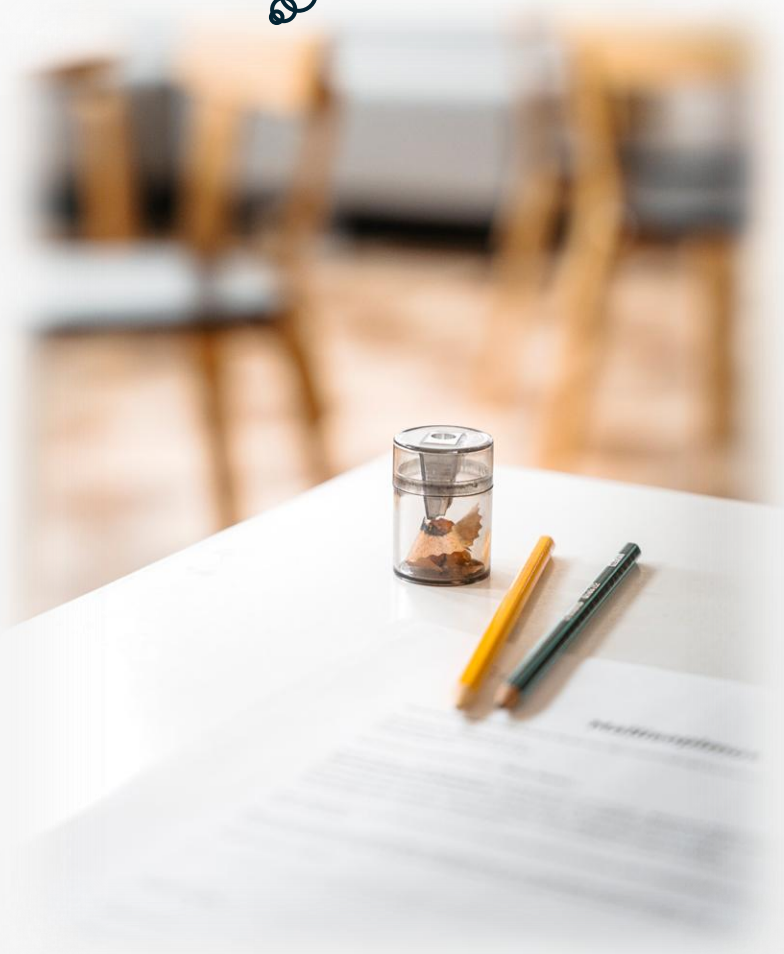
kao.fi

Elinvoimakeskus

Tavoitteet
Opetuskerta 2

Perehdyttäminen / ohjaaminen

Ohjaamisen vaiheet

Oppisopimus

Koulutus-sopimus

Dokumentit

OKM

OPPISOPIMUKSEN JA KOULUTUSSOPIMUKSEN TOIMINTAMALLIT
Oppisopimus
SOPIMUS OPPISOPIMUSKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ
Aloitus- ja päättymispäivä
Osapuolten tehtävät
Koulutuskorvaus
Muut tarpeelliset asiat, kuten koulutuksen järjestäjän ohjaus ja tuki työpaikalle
OPPISOPIMUS = KIRJALLINEN MÄÄRÄAIKAINEN SOPIMUS TYÖ- TAI VIRKASUHTEESTA
Sopimuksen voimassaoloaika
Sovellettava työaika
Koeajan pituus
Palkkauksen perusteet
Työ- ja virkasuhteen ehdot
HENKILÖKOHTAINEN OSAAMISEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA
Osaamisen hankkiminen
Keskeiset työtehtävät
Ajoittuminen
Osaamisen osoittaminen
Näyttöjen ajankohdat ja sisällöt
Kirjattava vastuullinen työpaikkaohjaaja ja opettaja tai koulutuksen järjestäjän edustaja
LÄHTÖKOHTANA OSAAMISTARVE
Tavoite eli suoritettava tutkinto tai koulutus tai tutkinnon osat + noudatettavat perusteet
Koulutussopimus
KOULUTUSSOPIMUS = KIRJALLINEN MÄÄRÄAIKAINEN SOPIMUS OSAAMISEN HANKKIMISESTA TYÖPAIKALLA KÄYTÄNNÖN TYÖTEHTÄVIEN YHTEYDESSÄ
Osapuolten tehtävät
Aloitus- ja päättymispäivä
Muut asiat, kuten koulutuksen järjestäjän ohjaus ja tuki työpaikalle
Ei makseta korvausta koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle
Opiskelija ei ole työsuhteessa eikä saa palkkaa tai muuta vastiketta
Voidaan sopia tutkinnon osittain, useasta tutkinnon osasta tai pienemmistä kokonaisuuksista kerrallaan
Koulutussopimustyöpaikan tarjoaja seuraa ja raportoi koulutuksen järjestäjälle
Tiedoksi
TYÖPAIKAN TAVOITTEET JA EDELLYTYKSET
Oppisopimus
Työaika keskimäärin 25 h/vko
Oppisopimus-opiskelija vähintään 15-vuotias
Pääosa osaamisesta hankitaan työpaikalla käytännön työtehtävissä
Koulutussopimus
Työpaikalla
riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa
tarpeelliset välineet
ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja
Opiskelija
Koulutuksen järjestäjä
Työnantaja
Koulutus-sopimustyöpaikan edustaja
OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Oppisopimus

- Avoinna oleva työpaikka tai työntekijälle tarvitaan koko tutkinto tai tutkinnon osia, joihin voidaan solmia oppisopimus
- Onko mahdollista käyttää työllistämisen kuntalisää tai oppisopimuksen tukea (Suomussalmi)
- Selvitetään milloin opinnot alkavat KAOssa
- Jatkuva haku tai yhteishaku
- Hakeutumisen vaihe
- Tarvittaessa
    - Pääsy- tai soveltuvuuskoe
    - Hakijat, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, kielitaidon arviointiin.
    - Tutkinnon suorittamiseen riittävä kielitaito arvioidaan alakohtaisesti.
- Opiskelijavalinta ja henkilökohtaisen oppimisen kehittämissuunnitelma (HOKS)
- TES mukainen palkka

Koulutussopimus

- Opiskelijana Kainuun ammattiopistossa
  - Haluaa opiskelupaikaksi Suomussalmen Taitotehtaan
  - Omaohjaaja-opiskelija-huoltaja-Taitotehtaan ammatillinen opettaja tapaaminen
- Selvitetään työelämässä oppimisen paikka
- E-perusteet, ammattitaitovaatimukset
- Sopivan paikan löydyttyä opiskelija sopii haastatteluajan työelämässä oppimisen paikkaan
- Oppimisjakson kesto
- Sovitaan sopimusten allekirjoitus (sähköinen/paperinen), perehdytyslomake ja työelämässä oppimisen jakson arviointi
- Työpaikkaohjaajan perehdytys
- Kelan opintotuki / laina /muu rahoitusmuoto

Mitä tarvittavia dokumentteja tulee olla työpaikkaohjaajalla, kun työelämässä oppiminen alkaa, koulutussopimus

- Sopimukset sähköinen/paperi (sopia, ketkä sen allekirjoittaa)
  - Koulutussopimuksen kesto
- Tutkinnonperusteesta ammattitaitovaatimukset, mitä tavoitteita jaksolle sisältyy, sähköinen/paperi
- Työelämässä oppimisen palautelomake
- Perehdytyslomake

Perehdyttäminen ja työhön opastaminen

- **Perehdyttäminen** on kokonaisuus, jossa uusi työntekijä tutustutetaan työpaikkaan, sen toimintatapoihin, ihmisiin ja odotuksiin.
- **Työhön opastaminen** on perehdyttämisen osa, joka keskittyy itse työn tekemiseen: työvaiheisiin, työmenetelmiin, laitteisiin ja turvallisiin työtapoihin.
- www.tyoturvallisuuskeskus.fi

Työpaikkaohjaaja

- Alan ammattilainen
- Innostunut työpaikkaohjaajan työstä
- Ottaa vastuun työhön opastamisesta
- Tuntee ohjattavan opiskelijan koulutuksen sisällön ja tutkinnon perusteen
- Suunnittelee opiskelijalle työtehtävät
- Tietää opiskelijan opinnon kulun
- On aikaa ohjaukselle
- Tietää palautteen antamisen merkityksen

Opastamisen vaiheita työpaikkaohjaaja-opiskelija

Perehdyttäminen ja työnopastus - Ennakoivaa työsuojelua - Työturvallisuuskeskus

- Valmistautuminen
  - Kartoita mitä opiskelija jo osaa
  - Asetetaan välitavoitteet
  - Mikä on tehtäväkokonaisuus
- Opastus
  - Näytetään tehtävä työ
  - Perustellaan, miksi
- Mielikuvaharjoitus
  - Pyydä kertomaan työ
  - Pelkistetyt säännöt
- Harjoittelu
  - Anna kokeilla
  - Ohjaa palautteella
  - Anna kokeilla ja harjoitella uudestaan
- Opitun varmistaminen
  - Arvioi taitotaso
  - Anna työskennellä yksin
  - Sovi seurannasta

Työpaikkaohjaaja palautteen antaminen ohjaan.fi

- Annetaan palautetta
  - Työstä, ei henkilöstä/persoonasta
  - Selkeästi ja perustellen
  - Kannustaen
  - Oikealla ajalla, ei viikon päästä
  - Säännöllisesti

Tavoitteet opetuskerta 3

Rahoitusmuodot opiskelulle

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

E-perusteet

Tukimuodot opiskelulle

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus

- *Saada sellaista ohjausta ja opetusta, että hän pystyy saavuttamaan tutkinnon perusteiden mukaisen ammattitaidon*
- *opinto-ohjausta sekä tarvittavaa muuta ohjausta ja tukea*
- *erityistä tukea, jos hänellä on siihen tarve. (*suoralainaus OPH)

Opiskelijan velvollisuus

- *osallistua opetukseen, näyttöihin sekä muuhun henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa (HOKS) sovitun mukaisesti*
- *suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti*
- *noudattaa koulutuksen järjestäjän laatimia järjestyssääntöjä*
- *(*suoralainaus OPH)

Erilaiset taloudelliset tuet ammattiin opiskeluun

- Yleistuki 1.5.2026
  - Yleistukea maksetaan, jos työttömällä työnhakijalla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan
  - Uusi tuki, joka korvaa Kelan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen

Erilaiset taloudelliset tuet ammattiin opiskeluun

- Omaehtoinen opiskelu (päätoiminen)
    - Työllisyyspalvelut arvioi työllistymisen
    - Vähintään 25 vuotias
    - Suojaosa 300€ poistunut
    - Max 2 vuotta,
    - Opiskelu vähintään 2kk
- Työvoimakoulutus
    - Työvoimakoulutus on työttömille tai työttömyysuhan alaisille suunnattua ammatillista koulutusta, jonka tavoitteena on parantaa työllistymismahdollisuuksia

Työkokeilu

- Jos ei ole tiedossa mikä ala tai ammatti kiinnostaa, työllisyysohjaajan kanssa voidaan karoittaan mahdollisuudesta osallistua työkokeiluun.
- Työkokeilussa osallistutaan työpaikalla yleisesti tehtäviin töihin.
- Työkokeilu ei ole työsuhde, eikä siitä tule kustannuksia työnantajalle.
- Sovitaan työkokeilun kestosta ja työajoista yhdessä alueen työvoimaviranomaisen ja työnantajan kanssa.
- Työkokeilu voi kestää enintään kuusi kuukautta.
- Henkilöllä **ei ole** koulupaikkaa ammatillisessa koulutuksessa

Kuntouttava työtoiminta

- Vahvistaa asiakkaan työ- ja toimintakykyä
- Avaa pitkään työttömänä oleville väylän työhön
- Henkilöllä **ei ole** koulupaikkaa ammatillisessa koulutuksessa
- Kainuun hyvinvoinnin alaista toimintaa

    - sosiaalihuollon uudistus tulossa 2027

Nuorten työllistymisseteli

- Harkinnanvarainen tuki, jota työvoimaviranomainen voi myöntää yritykselle 18–29-vuotiaan työttömän nuoren palkkaamiseen. Tukea voidaan myöntää enintään 9 000 euroa kuuden kuukauden ajalle.
- Työllistymisseteli on suunnattu yrityksille, jotka palkkaavat 18–29-vuotiaan nuoren vähintään **kuuden kuukauden** mittaiseen työsuhteeseen. Työsuhde voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva, mutta tukea maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta.

Nuorten työllistymisseteli on nyt haettavissa! - Ajankohtaista - Työmarkkinatori

Opintoseteli

- On 30 opintopisteen arvoinen maksuväline avoimiin korkeakouluopintoihin.
- Ensimmäiset setelit ovat tulleet käyttöön elokuussa 2026.
- Opintosetelin myöntämisen perusteet
  - suorittanut ensimmäisen toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto, ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto) 1.12.2025 jälkeen
  - alle 29-vuotias toiselta asteelta valmistumisen päivänä
  - on hakenut kevään 2026 yhteishaussa, mutta ei saanut tai ottanut vastaan saamaa opiskelupaikkaa korkeakoulusta. www.opin.fi

E-perusteet Ammatillinen koulutus

- E-perusteista voi hakea perusteita
  - Nimellä
  - Tutkintonimikkeellä
  - Osaamisalalla
  - Tutkinnon osalla
- Voit hakea tutkinnon osia nimellä tai koodilla. Huomio myös valmisteilla olevien perusteiden julkaisuaikataulut.
- Koulutuksen järjestäjien julkaisemat paikalliset toteutussuunnitelmat löydät tutkintojen perustesivulta.

Oppimisen tuki ja erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa 1.8.2026 Oppimisen tuki ja erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa

- *Opiskelijalla on oikeus **oppimisen tukeen**, jota hän tarvitsee tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.*
- *Oppimisen tuki koskee ammatillisia perustutkintoja sekä ammatti ja erikoisammattitutkintoja.*
- *Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta.*

(suoraa lainausta oppimisen tuki)

Oppimisen tuki ja erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa 1.8.2026 Oppimisen tuki ja erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa

- *Opiskelijalla on oikeus **erityiseen tukeen**, jota hän tarvitsee tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi, kun oppimisen tuki ei ole riittävää.*
- *Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta.*
- *Lisäksi erityinen tuki on erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa opetusta ja ohjausta.*
- *Erityisopetus vahvistaa opiskelijoiden oikeutta saada erityistä tukea erityisopettajalta.*
- (suoraa lainausta oppimisen tuki)

Tuva = tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

TUVA-koulutus on tarkoitettu oppijoille, jolla:

- ei ole toisen asteen tutkintoa
- jotka syystä tai toisesta tarvitsevat valmentavaa koulutusta.

- TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja/tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen.
- Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa ja suoritusaika enintään yksi vuosi.
- Opiskelija voi osallistua TUVA-koulutukseen myös lyhyemmän ajanjakson omien tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti. Hän voi siirtyä joustavasti lukioon tai ammatilliseen koulutukseen.

Kuva OPH TUVA [OPH TUVA]

Kielitaitovaatimus

- Jos peruskoulun päättötodistuksessa suomenkieli ja kirjallisuus on arvosanalla 7, ei tarvitse pääsääntöisesti kielitestiä KAOlla
- Aloille kielitaitovaatimukset, vaihtelevat hieman eri oppilaitosten välillä

Kielitaitovaatimus

- KAOlla esim.
  - Ajoneuvoalan perustutkinto B1.1
  - Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto B1.1
  - Hoiva-avustaja / sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta 3 tutkinnon osaa B1.1, lähihoitaja B1.1
  - Matkailualan perustutkinto, matkailun asiakaspalvelija B1.2
  - Ravintola- ja cateringalan perustutkinto, kokki ja tarjoilija B1.2 (huom päiväopetus vaatii parempaa kieliosaamista)

Kielitaitovaatimus apuvälineet

- VIERKO Selko- ja S2-materiaalia 2024
- http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf

Tavoitteet opetuskerta 4

Näytön arviointi

Työelämäpalaute

Osaamisen hankkiminen ja osoittaminen

Arviointi Perustutkinto
ammattitutkinto
erikoisammattitutkinto

Työelämäpalaute Työelämäpalaute

- **Työpaikkaohjaajakysely** lähetetään opiskelijalle nimetylle vastuulliselle työpaikkaohjaajalle, kun opiskelijan työpaikkajakso päättyy.

- **Työpaikkakysely** lähetetään työpaikan oppilaitosyhteistyöstä vastaaville henkilöille kaksi kertaa vuodessa: tammi-helmikuussa ja heinä-elokuussa.

Arviointi

- Opiskelija hankkii koulutuksessa puuttuvaa osaamista ja osaamisen karttumista seurataan koulutuksen aikana.
- Arviointi tehdään työelämälähtöisesti sekä osaamis- ja kriteeriperusteisesti.
- Koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sopivat osaamisen osoittamista ja osaamisen arvioinnista henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa.

Arviointi

- Osaamisen arviointi antaa tietoa opiskelijan osaamisesta ja sen tasosta.
- Arvioinnilla varmistetaan, että opiskelijan osaaminen vastaa tutkinnon tai koulutuksen perusteissa määrättyä osaamista
- Arviointi on
  - palautteen antamista osaamisen kehittymisestä. Arvioinnilla saadaan tietoa siitä, milloin opiskelija on valmis näyttöön ja muuhun osaamisen osoittamiseen
  - osaamisen arviointia näytössä ja muussa osaamisen arvioinnissa

Osaamisen osoittaminen näytössä

- osaamista voidaan täydentää yksilöllisesti muilla tavoin, jos se on tutkinnon perusteissa mahdollistettu.
- opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta sekä kirjallista tai suullista palautetta osaamisen kehittymisestä.

Osaamisen osoittaminen näytössä

- Näytössä opiskelija tekee käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa työpaikalla.
- Näytöt suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain ja niiden suunnittelusta vastaa koulutuksen järjestäjä.
- Suunnittelu tehdään yhdessä opiskelijan ja työpaikan kanssa.

Arviointi

- Arvioinnissa saadaan tietoa opiskelijan osaamisesta.
- Opiskelijan on mahdollisuus kehittää osaamista ja tehdä itsearviointia.
- Tavoitteena varmistetaan osaaminen vastaa tutkinnon perusteissa määriteltyä osaamista.

Arviointi

- Näytöt ja osaamisen arviointi.

Tyydyttävä 1	• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämisehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Opiskelija suunnittelee ja valmistelee työtehtävänsä.

Opiskelija

Hyväksytyn suorituksen kriteerit	• suunnittelee oma-aloitteisesti myyntityötään • asettaa työlleen realistisen tavoitteen • ottaa nykyisten ja mahdollisten asiakasryhmien tarpeet ja odotukset huomioon suunnitellessaan omaa työtään • hyödyntää asiakas-, markkina- ja kilpailijatietoa, sekä markkinatutkimuksia suunnitellessaan omaa toimintaansa ja myynnin toteutusta • seuraa aktiivisesti tulossa olevia oman organisaationsa tai maahantuojan markkinointikampanjoita • ennakoi kampanjoista ja kausivaihteluista aiheutuvat kysynnän vaihtelut • huomioi valmistajien ja maahantuojien ohjeistukset suunnitellessaan toimintaansa • tekee toteuttamiskelpoisen päiväsuunnitelman huomioiden ohjeet, määräykset ja rajoitteet tehtävien mukaisesti • arvioi työtehtäviin tarvittavaa aikaa • hankkii tarvittaessa päivitettyä lisätietoa työtehtävistä

Arviointi

- Osaaminen arvioidaan näytössä
- Näyttö on käytännön eri työtehtäviä, jolla opiskelija osoittaa mitä osaa.
- Huom teksti e-perusteesta: *Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.*
- Näyttö suunnitellaan yhdessä opettaja-opiskelija-arvioija
- Perustuu ammattitaitovaatimuksiin
- Ennen näyttöä olevia asioita ei arvioida
- Opiskelijalla pitää olla tieto milloin arvioidaan

Arviointi

- Opiskelija arvioi myös itse osaamista
- Arvioinnissa työpaikalta arviointiin perehdytetty henkilö ja opettaja
- Arvioijilla pitää tietää ammattitaitovaatimukset
- Arvioidaan tekemistä, ei persoonaa
- Jääviys (esim sukulaisuus)
- Arviointikeskustelu jonka jälkeen opiskelija poistuu ja opettaja-työpaikkaohjaaja antaa arvosana > ei enää uusia näkökulmia
- Arvioinnin oikaisu 14 vrk

Arviointi, oikaisu

- Opiskelijalla on oikeus tarkistuttaa arviointinsa, jos hän kokee, että osaamisen arvioijat ovat soveltaneet arviointiperusteita virheellisesti.
- Arvioinnin tarkistamista pyydetään arvioijilta kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija saa arviointinsa tulokset ja tiedon arviointiperusteiden soveltamisesta.

Kiitos

Työpaikkaohjaajakoulutus on opiskeltu, muista merkitä osallistuminen työpaikkasi koulutustietoihin. Jos haluat suorittaa koko kurssin sekä todistuksen se löytyy Työpaikkaohjaajille – KAO

Iloa työhösi ja ole yhteydessä.

Taitotehtaan henkilökunta,

olemme teitä varten

SUOMUSSALMI

Euroopan unionin osaraholttama

Lähteet

- KAO kouluttaudu työpaikkaohjaajaksi Moodle
- Ohjaan.fi
- Työterveyslaitos
- OPH
- Kuvat kuvapankkikuva
- Kuvat Taitotehtaan

- Työelämä oppimisessa mukana -animaatio on Vimeo
- Muistilista_ohjaajalle_NETTI.pdf
- Arviointiopas_työpaikoille_NETTI.pdf
- Ammatillinen koulutus – ePerusteet
- Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen toimintamallit
- ammattitaitoayhdessa_tietokortti_nettiin.pdf
- Vinkkilista_erityinentuki-1.pdf
- AMMATTITAITOAYHDESSA_erityinen tuki_lopullinen.indd
- Kielitukiopas.pdf
- Vieraskielistä ohjaten – arjen haasteita ja ratkaisuehdotuksia | Ohjaan.fi
- Kouluttaudu työpaikkaohjaajaksi – KAO
- Selkokeskus – suomeksi » Selkojulkaisut
- VIERKO Selko- ja S2-materiaalia 2024 – Ammatillinen

Lähteet

- E-perusteet ammatillinen koulutus 27.2.2026 Ammatillinen koulutus – ePerusteet
- Ammatillisen koulutuksen sanastoa https://aoe.fi/#/materiaali/4214 luettu 25.2.2026
- Opin.fi opintoseteli luettu 23.6.2026
- Oppimisen tuki ja erityinen tuki Oppimisen tuki ja erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa luettu 27.2.2026
- OPH Oppivelvollisuus | Opetushallitus luettu 25.2.2026
- OPH osaaminen_2035.pdf
- OPH opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet Opiskelu ammatillisessa koulutuksessa | Opetushallitus luettu 27.2.2026
- OPH koulutussopimuksen ja oppisopimuksen kuvaus Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen toimintamallit luettu 27.2.2026
- OPH henkilökohtaistaminen Henkilökohtaistaminen luettu 27.2.2026
- Ohjaan.fi
- Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus Os-perusteisuus_politiikkatoimien-arviointi_KARVI_VNTEAS.pdf luettu 27.2.2026
- STM Kuntouttava työtoiminta Kuntouttava työtoiminta - Sosiaali- ja terveysministeriö luettu 27.2.2026
- Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)? | Opetushallitus luettu 27.2.2026
- Työmarkkinatori nuorten työllistämisseteli Nuorten työllistymisseteli on nyt haettavissa! - Ajankohtaista – Työmarkkinatori luettu 23.6.2026
- Työturvallisuuskeskus Perehdyttäminen ja työnopastus – Työturvallisuuskeskus luettu 23.6.2026
- Työturvallisuuskeskus https://ttk.fi/julkaisu/perehdyttaminen-ja-tyonopastus-ennakoivaa-tyosuojelua/ luettu 27.2.2026
- Valtioneuvosto Uusi yleistuki korvaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan 1.5.2026 alkaen – Valtioneuvosto luettu 27.2.2026
- Vipunen Työelämäpalaute luettu 27.2.2026